

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIX.

CELOVEC, PETEK, 30. NOVEMBER 1984

ŠTEV. 48 (2203)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Na Dunaju vrsta pogovorov o manjšinski problematiki na Koroškem

Včeraj popoldne so se na Dunaju sestali vodilni predstavniki treh v parlamentu oziroma koroškem deželnem zboru zastopanih strank. Sedanji strankarski vrh so izsilili nemškonalionalni krogi s svojimi zahtevami, ki so usmerjene v spremembo, se pravi poslabšanje sedanjega dvojezičnega šolstva.

Ko zaključujemo to številko, potek razgovora še ni znan. Zato tudi še ne vemo, ali so odgovorni politiki upoštevali nepreslišne glasove, ki v zadnjih tednih in mesecih prihajajo ne samo iz vrst neposredno prizadete manjšine, temveč iz najširše koroške in avstrijske, pa tudi mednarodne javnosti in zlasti iz stro-

kovnih krogov, ki vsi svarijo pred nadaljnjim reševanjem manjšinskih vprašanj mimo prizadetih in v njihovo škodo.

Prav tako včeraj so se na Dunaju sestali predstavniki Slovenske prosvetne zveze in Krščanske kulturne zveze s pristojnimi uradniki ministrstva za pouk, medtem ko se bodo danes zastopniki Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Narodnega sveta koroških Slovencev pogovarjali z ministrom za pouk Moritzem in ministrom za znanost Fischerjem.

O poteku teh srečanj in razgovorov bomo poročali prihodnjč.

Popuščanje nemškim nacionalistom

še nikdar ni bilo v korist pomiritve

V tem tednu so se strankarski vrhovi tako zvezne kot tudi deželne ravni srečali na Dunaju in začeli razpravati o manjšinskem šolstvu na Koroškem. To razpravo so izsilili z znanimi pobudami koroški bramborci, svobodnjaška stranka in koroški hajmatdinst — z eno besedo: prava družina.

Ceprav rezultati dunajskega razgovora ob zaključku današnje številke še niso bili znani, naj bodo dovoljene naslednje ugotovitve:

Ce upoštevamo vse pedagoško-strokovne in stvarno-politične argumente, potem smo začudeni nad tem, da smatrajo vrhovi strank sploh za potrebno, da se sestanejo na zahtevo prej omenjene družine. Najkasneje ob Haiderjevi zahtevi po uvedbi etničnega proporca bi moralo biti vsakomur jasno, da nemškim nacionalistom na Koroškem ne gre zgolj za formalno spremembo dvojezičnega šolstva, temveč v bistvu za dosledno izpodrinjanje slovenskega življa ter za stalni narodnostni boj v deželi. Ponočno je postalo jasno, da tudi sprememba dvojezičnega šolstva ne bi prinesla politične pomiritve na Koroškem, nasprotno, nemškonalionalistične sile bi nadaljevale s protislovensko politiko na liniji, ki sta jo začrtala hajmatdinst in šef koroških svobodnjakov Haider.

Koroški Slovenci notranjo logiko te politike poznamo že iz prejšnjih

obdobjih, zlasti pa od dogodkov leta 1958-59 preko dogodkov v sedemdesetih letih tja do tristrankarskega sporazuma ob ugotavljanju manjšine in sklenitvi zakona o narodnih skupinah. Vedno so nemškonalionalistične sile odigrale vlogo pobudnikov ekstremnih protislovenskih zahtev, ki so jih potem v „omiljeni obliki“ uresničile stranke na politični ravni. Vedno samo v škodo slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Politika defenzive in kompromisarstva napram nemškonalionalističnim silam in njihovim zahtevam še ni nikoli povojnem obdobju ni imela za posledico tistega, kar je obljubljala: namreč pomiritve ali rešitev manjšinskega problema. Po ukinitvi dvojezičnega šolstva leta 1958-59 je sledila večletna agitacija za ugotavljanje manjšine, po sprejetju restriktivne sedmojuljske zakonodaje in sklenitvi tristrankarskega pakta je sledila gonja proti obstoječi dvojezični šoli — da o stalnem zastrupljanju političnega ozračja v škodo slovenske narodne skupnosti niti ne govorimo. Wagnerjeva teza, da je tristrankarski sporazum pomiril vzdušje na Koroškem, postaja v luči hajmatdinstovske in Haiderjeve kampanje za ločitev šolarjev in učiteljev po jezikovnih vidikih oziroma v luči najnovejše zahteve po etničnem proporcju le še gola farsa.

So stranke pri svojem včerajšnjem razgovoru na Dunaju upoštevale te naše izkušnje? Bodo nadaljevale s politiko defenzive in kompromisarstva napram zahtevam nemškonalionalistov?

Vsekakor so koroški Slovenci zavedamo nevarnosti, ki nam grozijo. Naša politika v preteklih mesecih je bila usmerjena v vsesplošno informiranje o dejanskem stanju dvojezičnega šolstva tako koroške in avstrijske kot tudi mednarodne javnosti. Rezultati so znani; s to politiko tudi ne bomo prenehali.

Nadstrankarski komite za obrambo dvojezičnega šolstva je organiziral izraz sodelovanja koroških Slovencev z demokratičnimi silami naroda-soseda, ki jih ni malo. Z demonstracijo, ki jo je organiziral ta komite, so tisti, ki si aktivno prizadevajo za obranitev in izboljšanje dvojezičnega šolstva na Koroškem, nedvoumno dokazali, da odpor proti nemškemu nacionalizmu narašča; povedali so, da ne bodo brez odpora sprejeli spremembe dvojezičnega šolstva, ki ne bi bila samo v škodo koroških Slovencev, temveč v škodo demokracije sploh.

Vse to nas hrabri. Tu smo in tu bomo tudi ostali. Tega naj se zavedajo vsi tisti, ki nosijo odgovornost v deželi in državi!

dr. Marjan Sturm
poslovodni tajnik ZSO

Izvršni odbor ZSO obsodil politiko rasističnega razlikovanja na Koroškem

Na svoji seji dne 27. novembra 1984 je Izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem med drugim obravnaval in cstro zavrnil svobodnjaško zahtevo po uvedbi etničnega proporca pri zasedbi delovnih mest v javnih službah. V tej zahtevi vidi Izvršni odbor ZSO — kot je rečeno v njegovi izjavi — dosledno nadaljevanje svobodnjaške in hajmatdinstovske politike rasističnega ločevanja zdaj ne samo šolarjev, temveč že tudi delovnih ljudi po jezikovni in narodnostni pripadnosti.

Najnovejše zahteve svobodnjakov nedvoumno kažejo, da nemškim nacionalistom ne gre zgolj za spremembo dvojezičnega šolstva, temveč za dosledno izpodrinjanje slovenskega življa in s tem za stalni narodnostni boj na Koroškem. Te zahteve jasno nasprotujejo tako avstrijski ustavi ko udi členu 6 in 7 avstrijske državne pogodbe.

Zato Izvršni odbor ZSO poziva vse politično trezne sile v deželi in državi, da se odločno uprejo taki politiki in končno jasno zavrnejo tudi zahteve po ločevanju šolarjev in učiteljev po jezikovni pripadnosti.

Reševanje manjšinskih vprašanj še naprej s pozicij večinske premoči?

Na torkovem zasedanju koroškega deželnega zbora, kjer je bil v središču zanimanja predlog deželne proračuna za leto 1985, je prišlo tudi že do prvih odločitev glede obravnavanja zahtev po spremembi manjšinskega šolstva na južnem Koroškem. Pri tem gre za FPÖ-jevski predlog, za KHD-jevski referendum in še za posebno peticijsko abwehrkämpferske organizacije — vse zahteve pa so usmerjene v spremembo sedanjega manjšinskega šolskega zakona s ciljem ločevanja učiteljev in otrok po jezikovni oz. narodnostni pripadnosti ter občutne okrnitve manjšinskega šolstva in dvojezičnega pouka.

Pravni in ustavni odbor deželne zbora, ki je pristojen tudi za manjšinska vprašanja, je sklenil, da bodo pri obravnavanju omenjenih zahtev dali tudi raznim organizacijam in ustanovam priložnost, da povedo svoje stališče. Pri tem so naštet: koroški Heimatdienst, zastopniki slovenske narodne skupnosti, celovška univerza, zveza abwehrkämpferjev, šolske nadzorne oblasti, okrajni glavarji in zastop-

niki cerkve. Po izjavi predsednika odbora dr. Koschata bodo z obravnavanjem manjšinskega šolstva že kmalu pričeli, vendar računajo s tem, da bo posvetovanje trajalo dalj časa.

Že izbor in vrstni red tistih, ki jih nameravajo vprašati za njihovo mnenje o manjšinskem šolstvu, je značilen za koroške razmere; naravnost izvalna pa je pritegnitev krogov, ki so se že vedno odlikovali s svojimi napadi na Slovence in njihove pravice. Kaže, da na Koroškem res niso pripravljeni učiti se iz zgodovine in hočejo manjšinska vprašanja tudi naprej reševati s pozicij večinske premoči in v smislu nemškonalionalnih zahtev. Potem pa se delajo užaljene, če s takšno politiko ne najdejo razumevanja v ostali Avstriji; in se pritožujejo zaradi „tujega vmešavanja“, če tudi mednarodna javnost kritično in zaskrbljeno opozarja na protimanjšinsko ozračje in ukrepanje na Koroškem. Se bodo pač morali dokopati do spoznanja, da odgovornost nosijo sami.

Jugoslavija praznuje svoj rojstni dan visoko odlikovanje dr. Franciju Zwitteru

Jugoslavija praznuje ta teden svoj rojstni dan — v spomin na zgodovinsko drugo zasedanje AVNOJ v Jajcu, kjer so bili 29. novembra 1943 položeni temelji nove države, skupne domovine narodov in narodnosti, ki so se takrat junaško borili za osvoboditev izpod nacifašističnega nasilja in za izgraditev ljudske oblasti. Tudi letos so po vsej državi pripravili razne slavnosti, predvsem pa so praznik domovine počastili z delovnimi dosežki.

Na generalnem konzulatu SFRJ v Celovcu je bil v počastitev državnega praznika v torek sprejem, na katerem je generalni konzul Marko Kržišnik kot gostitelj pozdravil številne predstavnike političnega, kulturnega in gospodarskega življenja iz Koroške in Slovenije. V tem slavnostnem okviru pa je zaslužni narodnopolitični delavec dr. Francij Zwitter prejel visoko odlikovanje — Orden zaslug za narod z zlato zvezdo, s katerim ga je Predsedstvo SFRJ odlikovalo za njegovo življenjsko delo v korist utrjevanja prijateljskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo ter za obstoj in razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Odlikovanje je dr. Zwitteru izročil predsednik republiške konference SZDL Slovenije Franc Setine, ki je

z izbranimi besedami orisal njegovo življenjsko pot in ga prikazal kot simbol boja koroških Slovencev za narodnostne pravice. Dejal je, da si je Francij Zwitter v desetletjih svojega narodnopolitičnega delovanja kot borce za narodne in človekove pravice pridobil velik ugled ne le v Avstriji in Jugoslaviji, temveč daleč po Evropi.

„Čez nekaj mesecev bo minilo 30 let od podpisa avstrijske državne po-

godbe,“ je spomnil Setine. „Tudi koroški Slovenci boste to obletnico praznovali ponosno, ker pomeni prelomnico v zgodovini vaše domovine. Obhajali pa jo boste hkrati tudi z mešanimi občutki, kajti minilo bo tudi 30 let vaše skupne Spomenice, ki je še danes podlaga vašega boja, vendar že vedno niso izpolnjena vsa določila 7. člena državne pogodbe. Nasprotno, še poslabšati hočejo vaš položaj in vam vsiljujejo pravico star-

šev in etnični proporcje. Zato bo obletnica primerna priložnost, da Avstrijo odločno opozorite na njene obveznosti.“ Pri tem je Setine naglasil, da imamo koroški Slovenci v svojem boju veliko podporo v avstrijski demokratični javnosti, v matični državi Jugoslaviji in v mednarodni javnosti, kjer Avstrija prav z nespoštovanjem manjšinskih pravic ogroža svoj ugled.

Ko se je Francij Zwitter zahvaljeval za visoko počastitev, je dejal, da ni storil nič drugega kot da je po svoji vesti izpolnjeval naloge, ki so mu bile naložene. „Veseli me, da je to delo dobilo priznanje z odlikovanjem, ki pa pomeni priznanje tudi vsem zvestim sodelavcem, organizacijam in sploh vsem narodnim delavcem, ki so po strašnem holocaustu nacizma spet zgrabili za delo in pomagali obnavljati in razvijati naše narodno delovanje.“ In v tem smislu je izrekel zahvalo vsem, ki so prispevali za obstoj naše narodne skupnosti v njenem najtežjem času ter doprinesli k mirnemu sožitju in dobremu sosedstvu, ki sta najtrdnjši temelj tudi za bodoči razvoj.

Franciju Zwitteru ob podelitvi visokega odlikovanja in zasluženega priznanja iskreno čestitamo!

PREBERITE

na strani

- 2 Izjave k zahtevam po etničnem proporcju
- 3 V Ljubljani razstava „Po koroških parti-zanskih poteh
- 4 Gospodarsko sodelo-vanje krepí vezi med Gorenjsko in Koroško
- 5 Občni zbor delovne skupnosti „Alpe-Jadran“ v Trstu
- 7 Pisma bralcev
- 8 Južnotirolski poslanec Langer o etničnem proporcju na Južnem Tirolskem

Nobenega popuščenja tistim silam ki se zavzemajo za apartheid na Koroškem

Napad na dvojezično šolo je bil le začetek „dokončnega reševanja“ koroškega manjšinskega vprašanja, kakor si ga zamišljajo nemški nacionalisti. Zahteve, ki jih je prejšnji teden sprožil koroški svobodnjaški prvak Haider, to nedvoumno dokazujejo. Po eni strani je terjal, da mora biti pravica staršev uzakonjena v deželni ustavi, po drugi strani pa se je zavzel za uvedbo etničnega proporca pri zasedbi vseh mest v javnih službah. Ločitvi v šoli bi sledila še ločitev na delovnem mestu — torej popolna uveljavitev rasistične politike segregacije in apartheida na Koroškem.

Haiderjeve zahteve so izzvale ostre kritike v najširši javnosti in deželni glavar Wagner je celo pozval na pravcati „protestni vihar“, ki bi moral zajeti „vse ljudi Koroške“. Ta široki val ogorčenja je v polni meri upravičen, vendar ob njem ne smemo prezreti, da so Haiderjeve nezaslišane zahteve pravzaprav le del in posledica tiste narodnostne politike, ki jo na Koroškem zasledujejo že vsa leta in desetletja in za katero po tristrankarskem paktu odgovarjajo vse tri v deželni zboru zastopane stranke.

Vse tri stranke so sklenile manjšinski šolski zakon, ki temelji na priznavalnem načelu, na takoimenovani pravici staršev. Haiderjeva zahteva, da mora biti to načelo sprejeto v deželno ustavo, gre torej v smer formalne potrditve praktično že veljavne ureditve. Bolj značilno v tej zvezi je dejstvo, da v deželni ustavi, ki naj bi jo obogatili še z določilom o pravici staršev, niti z besedico ni povedano, da je Koroška skupna domovina dveh narodov; kje šele vsebovano kakšno določilo, ki bi obema narodoma jamčilo pogoje za njun obstoj in enakopraven razvoj.

Očitno diskriminiranje Slovencev, ki ga v koroških razmerah povzroča uveljavljanje pravice staršev na šolskem področju, naj bi se razširilo še na delovno področje. Etnični proporc bi pomenil dvojni

Argumentacijska stiska nasprotnikov skupne šole

Nedavna celovška demonstracija za obranitev dvojezične šole na Koroškem je tako po svojem obsegu kot po svoji argumentaciji izpovedi zagovornike segregacijske politike očitno spravila popolnoma iz ravnotežja. To je tudi razumljivo, saj je postalo povsem jasno, da za zahteve po ločitvi šol nimajo prav nobenih argumentov — ne političnih in še manj pedagoških.

In v tej argumentacijski stiski so se odločili za korak, ki je — milo rečeno — presenetljiv: KHD-jevski predsednik dr. Josef Feldner in njegov poslovodja „polkovnik“ Max Jesse-nitschmig sta še isti teden odpotovala na Južno Tirolsko, kjer sta odkrivala „argumente“ ja ločene šole. Gotovo sta jih našla, saj je splošno znano, da šolski apartheid na Južnem Tirolskem prav nič ne zaostaja za rasistično segregacijo v Južni Afriki.

Pri tem je značilno dejstvo, da koroški nasprotniki skupne šole nenadoma iščejo zglede prav na Južnem Tirolskem, medtem ko je bilo doslej vedno slišati trditve, da med koroškim in južnotirolskim manjšinskim vprašanjem sploh ne more biti nobenih primerjav. Sedaj vidimo, da so primerjave le tudi možne, seveda, v kolikor koristijo tistim, ki se sicer najbolj zaletavajo ob take podobnosti. In druga značilnost KHD-jevske ekspedicije je ta, da so na Južnem Tirolskem očitno videli (hoteli videti) edine ločene šole, ničesar pa ne vedo povedati o tamkajšnjih rešitvah recimo dvojezičnih napisov in raznih drugih vprašanj enakopravnosti.

Ob takšni očitni enostranosti pri iskanju argumentov za šolski apartheid na Koroškem se pot v Bolzano/Bozen gotovo ni izplačala — kajti kjer ni objektivnosti, tam tudi ne more biti verodostojnosti.

pritisak na manjšino: že doslej so delovna mesta v javnih službah za Slovence le težko dostopna; v bodoče naj bi se temu pridružil še nadaljnji pritisak v obliki priznavalnega načela! Torej je povsem jasno, kam so usmerjene težnje tistih krogov, ki se upajo glasno razmišljati o takih stvareh, kar je — kot je menil tudi Wagner — „prehudo celo za nacistično dobo“.

Kakor že rečeno, pa ob sedanjem valu protestov zaradi zahteve po uvedbi etničnega proporca ne smemo prezreti, da je ta zahteva le del širše strategije nemškonacionalnih sil. V prvi vrsti in neposredno gre za obrambo dvojezičnega šolstva, kajti slej ko prej je ogrožena skupna vzgoja otrok. Ta nevarnost je to-

postavlja tudi vprašanje, ali je Haiderjevo agiranje sploh še v mejah koroške in avstrijske ustavnosti, kajti Avstrija se je v vseh mednarodnih ustanovah upravičeno izjavila proti vsaki obliki rasizma.

■ **Predsednik koroške ÖVP Stefan Knafel** je svobodnjake pozval, naj ne povzročajo znova nemir v deželi s takšnimi predlogi, medtem ko je drugi **predsednik deželnega zbora Leo Uster (ÖVP)** dejal, da Haiderjev predlog samo dokazuje, da hoče FPÖ manjšinsko vprašanje vključiti tudi v propagando za bližnje občinske volitve, kar pa deželni Koroški in njemnim prebivalcem gotovo ne bi koristilo.

■ **Vodja deželne ustavne službe dvorni svetnik dr. Ralf Unkart** se je odločno izjavil proti uvedbi etničnega proporca in opozoril na tozadevna določila avstrijskega temeljnega zakona, ki določa, da morajo biti javne službe vsem državljanom enako dostopne. To določilo nasprotuje etničnemu proporc, še več, ga celo prepoveduje, je dejal Unkart.

■ **Kot narodna skupnost smo seveda zainteresirani na tem, da smo ustrezno zastopani tudi v javnih službah, je dejal tajnik NSKS Franc Wendenig**, ki pa je hkrati podvomil, da bi bilo v danih razmerah na Koroškem sploh možno ustvariti podlage za tak proporc. Če pa bi prišlo do uvedbe proporca, bi to gotovo povzročilo trde boje za vsako mesto, kar razvoju na Koroškem nikakor ne more koristiti.

■ **Zahteve po spremembi manjšinskega šolskega zakona so le korak po poti k nadaljnjemu ločevanju, ki naj bi po Haiderjevem predlogu zajelo tudi področje javnih služb, je izjavil predsednik koroške socialistične mladine Peter Kaiser.** „FPÖ hoče s tem preprečiti mirno sožitje na Koroškem,“ je dalje poudaril Kaiser, „zato je samo upati, da je Haider s tem še pravočasno odprl oči tudi tistim, ki so še mislili, da bi bilo s kompromisom v šolskem vprašanju mogoče rešiti celotni problem.“

■ **Sem proti vsakemu proporc, tudi proti etničnemu, je deal državni sekretar Ferrari Brunnenfeld**, Haiderjev predhodnik na položaju predsednika koroške FPÖ. Napovedal je, da se bo v vodstvu svobodnjaške stranke zavzel za to, da zvezna FPÖ ne bo podprla Haiderjevega predloga.

■ **Sirina odklonilnih stališč k Haiderjevimi izjavam je vsekakor razveseljiva, da pa se je v ta krog vključil celo KHD, je le precej sumljivo. Pa si ni kdo zamislil zadevo tako, da na eni strani podneti val protestov proti proporc, da na drugi strani lažje baranta o kompromisih, se pravi o poslabšanju na šolskem področju?!**

Širok val protestov proti zahtevam nemških nacionalistov

liko večja, ker ne gre samo za zavrnitev KHD-FPÖ-jevskih zahtev, temveč zlasti tudi za zavrnitev „kompromisov“, ki jih na šolskem področju ponuja ÖVP, ter za zavrnitev „potrebni sprememb“ in „večjega upoštevanja pravice staršev“, o čemer govori Wagner.

Tukaj se torej v določenih obri-sih spet kaže trostrankarska edinstvo in proti tej troedinosti je treba mobilizirati vse sile, ki jim je resnično za mirno in enakopravno sožitje obeh narodov v deželi. „Upati je, da je Haider še pravočasno odprl oči tistim, ki so mislili, da se bo s kompromisom v šolskem vprašanju dalo rešiti celotni problem,“ je zapisal predsednik koroške socialistične mladine Peter Kaiser. Njegove povsem pravilne besede veljajo v prvi vrsti Wagnerju kot predsedniku najmočnejše stranke, seveda pa tudi vsem drugim odgovornim dejavnikom v deželi in državi. Kajti danes se nihče več ne more izgovarjati, da ne bi vedel, kam pelje pot oportunističnega popuščenja tistim silam, ki bi hotele južnoafriški apartheid z vsemi strašnimi posledicami prenesti tudi na Koroško.

Mednarodna zavrnitev očitkov o vmešavanju v notranje zadeve Avstrije

Zadnji napadi nemškonacionalnih sil na Koroškem na pravice slovenske manjšine in zlasti na dvojezično šolstvo so izzvali zanimanje, ogorčenje in proteste v najširši avstrijski in tudi mednarodni javnosti. Vsi ti odmevi, posebno tisti v sosednjih državah, razumljivo vznemirjajo lukajšnje uradne dejavnike. Vidijo namreč, da manjšinskih vprašanj danes ni več mogoče reševati v „zaprtem krogu“. Ta vprašanja so postala mednarodna vprašanja v najširšem pomenu besede, kar seveda še posebno velja v našem primeru, ko gre za izpolnjevanje obveznosti, ki jih Avstriji nalaga državna pogodba, torej mednarodni dokument, ki ga je podpisalo na desetine držav in si s tem pridobilo pravico, bdeti nad spoštovanjem prevzetih pogodbenih obveznosti.

Izraz tega širokega zanimanja za reševanje manjšinskega vprašanja v Avstriji je bil tudi obisk mednarodne skupine strokovnjakov, ki se je pred tedni seznanila s položajem na Koroškem. Zaskrbljenost, ki jo je izrazila skupina na podlagi tukaj dobljenih vtisov, pa je deželni glavar Wagner imenoval „nedovoljeno vmešavanje nepristojskih ljudi“, ki jim je očital da „delajo politiko v sivih conah“. In da bi še bolj „podkreplil“ vzvišenost napram mednarodni delegaciji, je dodal, da gre pri članih delegacije večinoma za jugoslovanske emigrante.

Na te očitke je zdaj odgovoril Evropski komite za zaščito beguncev in priseljencev Cedri v Baslu, ki je svoječasno pripravil obisk mednarodne delegacije na Koroškem. V svojem stališču odločno zavrača Wagnerjeve nevalificirane očitke ter ugotavlja: V delegaciji so bili švicarski, nemški, francoski in finski državljani, noben član ni bil jugoslovanski emigrant, pač pa so bili med njimi univerzitetni profesorji, izvedenci Evropskega sveta in zastopniki svetovne učiteljske zveze. „Taki izpadi proti mednarodni delegaciji, proti stališču švicarskih parlamentarne in proti kritičnemu poročanju v inozemstvu ne morejo razpršiti upravičene zaskrbljenosti mednarodne javnosti zaradi razvoja na Koroškem,“ je rečeno v odgovoru komiteja. Ob koncu pa mednarodni komite ugotavlja, da bi bilo bolj umestno, da bi deželni glavar Wagner posvečal več pozornosti določenim „rjavim conam“, ki ogrožajo mir na Koroškem.

Drugod manjšine pospešujejo v Avstriji pa jih izsušujejo

Evropski parlament v Straßburgu, ki je pred meseci začel široko akcijo za izglasovanje posebne listine o manjšinskih pravicah, je svoje zanimanje in razumevanje za manjšine dokazal tudi v nedavni proračunski debati. Med razpravo o proračunu za prihodnje leto je namreč sprejel sklep, po katerem bo za 50 odstotkov povečal svoj prispevek v korist kulturnih dejavnosti evropskih narodnih manjšin.

Sredstva, ki jih namenja evropski parlament za pospeševanje narodnih manjšin, gotovo niso velika. Toda 50-odstotno povečanje teh sredstev je vsekakor dokaz, da na evropski ravni pripisujejo čedalje večji pomen narodnim manjšinam in njihovim dejavnostim.

Še posebno očitno postane to v pri-

merjavi s prakso, ki se je glede pospeševanja manjšin „širokogrudno“ poslužuje Avstrija: Na osnovi zakona o narodnih skupinah so v zveznem proračunu predvidena določena sredstva, ki baje dosegajo več milijonov šilingov na leto. Toda v poročilih o porabi teh sredstev je navadno zaslediti le manjše vsote in še te se od leta do leta krčijo. Kot „utemeljitev“ za takšno protizakonito prikrajševanje manjšin pa je navadno slišati očitke, da so manjšine (predvsem gre tukaj za koroške Slovence in gradiščanske Hrvate) same krive tega izsuševanja — ker nečijo sodelovati v sosvetih(!).

Takšno ravnanje je res nezaslišana oblika izsiljevanja namesto pospeševanja manjšin. Torej bi imeli pristojni avstrijski dejavniki vzroka dovolj, da bi se pri drugih učili, namesto da jim samovšečno delijo nauke.

Celovški rektor Bodenhöfer:

„Pedagogi hočemo sodelovati“

„Jezika narodne skupnosti ne smejo potisniti v geto; ohraniti moramo mnogoličnost in občutek, da spadamo skupaj,“ je poudaril celovški univerzitetni rektor dr. Hans-Joachim Bodenhöfer, ko je konec zadnjega tedna politikom v imenu celovške univerze še enkrat ponujal sodelovanje pri obravnavanju manjšinskega šolstva. „Ponujamo sodelovanje, konstruktivno hočemo sodelovati pri morebitnem spreminjanju dvojezičnega šolstva,“ pravi rektor. Nelasti si pa izključne pravice za sodelovanje strokovnjakov celovške univerze, „pritegnejo naj tudi znanstvenike strokovnjake z univerz na Dunaju, v Salzburgu, Gradcu, Innsbrucku ali tudi v Zürichu“.

Za takšen ponovni poziv avstrijskim politikom, ki dosedaj k svojim pogovorom o šolstvu še niso pritegnili strokovnjakov, je rektorja opolnomočil univerzitetni kolegij, najvišji odbor univerze.

Razgovora z novinarji se je ob tej priliki udeležilo tudi 7 članov „delovne skupnosti za narodnostna vprašanja“, ki že od leta 1980 naprej znanstveno obravnava narodnostno problematiko. Kot zastopnik te skupine je dr. Peter Gstettner še enkrat predstavil pedagoški reformni načrt, na podlagi katerega naj bi se izvedli šolski poskusi, izobrazba učiteljev in drugi ukrepi za izboljšanje dvojezičnega šolstva v korist vsega prebivalstva dvojezičnega ozemlja. Predvsem so univerzitetni učitelji poudarili, da ne gre spreminjati

zakonov, dokler razmere niso preverjene, in dokler novi modeli niso preizkušeni.

Dr. Larcher je še posebej opozoril na lastno izkušnjo, da pripadniki večinskega naroda skoraj nima informacij o obstoju in življenjskih pogojih Slovencev na Koroškem. Vrhu tega bodo na univerzi z vso pozornostjo raziskali problem tistih sodeželanov, ki v svoji identiteti nihajo med Slovenci in nemškogovorečimi Avstrijci.

„Jezik ima sploh nalogo, da nam pomaga premostiti nasprotja, hkrati pa nam omogoča, da iznašamo konflikte na miren način, zakaj bi z ločevanjem šolarjev po jezikovni pripadnosti odpirali jarke, ki jih nikoli ni več mogoče prekoračiti“ je zaključil eden izmed diskutantov.

TOKRAT V LJUBLJANI

Razstava „Po koroških partizanskih poteh“

V letošnji spomladi je Zveza koroških partizanov vabila v Aulo slovenico v Celovcu, kjer sta se s svojimi slikami predstavila dr. Danica Bem-Gala in dr. France Cegnar. Umetnika sta v Celovcu razstavila slike, ki sta jih naslikala na Koroškem, zato je tudi naslov razstave bil „Po koroških partizanskih poteh“. Po razstavi v Celovcu sta umetnika nadaljevala s svojim delom, pretekli petek pa sta pod istim naslovom razstavljala v Muzeju revolucije v Ljubljani. To je bil dogodek, ki je na otvoritev spet privabil številne predstavnike družbeno-političnega življenja Ljubljane in drugih krajev Slovenije, zlasti bivše koroške partizane — tudi s Koroške.

Razstavo je otvorila predsednica skupščine mesta Ljubljana, Tina Tomlje, ki je ob tej priložnosti izrazila tudi solidarnost s koroškimi Slovenci v boju za ohranitev skupnega dvojezičnega šolstva, predsednik Zveze borcev SRS Bogo Gorjan pa je v imenu prireditelja razstave pozdravil oba umetnika, Sergeja Kraigherja, Lidijo Šentjura, Bojana Lubeja, predstavnike ZSO dr. Marjana Šturma, Janeza Wutteja-Luca, dipl. inž. Francija Einspielerja in predstavnika NSKS dipl. trg. Janka Uranka. O umetniškem delu in pomenu slikanja krajev, kjer so se odvijali partizanski boji, ali domov, ki so podpirali partizane, smo pisali že ob razstavi v Celovcu. Zato tokrat lahko samo ponovimo, da dr. Danica Bem-Gala in dr. France Cegnar opravljata pomembno poslanstvo, ko na umetniški način upodabljata kraje, kjer se je na Koroškem odvijalo partizanstvo. Pomembnost njunega dela se odraža tudi v tem, da založba Delavska enotnost pripravlja izdajo knjige, v kateri bo predstavljenih 140 del obeh avtorjev, pred njo izdajo pa bodo razstavo prikazali tudi v drugih krajih Slovenije.

Da je razstava v Ljubljani našla tudi odzivnost pri nas na Koroškem, je potrdila udeležba številnih predstavnikov naših organizacij na otvoritvi in so delovanje Koroškega partizanskega pevskega zbora, ki je pod vodstvom prof. Branka Čepina zapel nekaj primernih pesmi. Poslevodeči tajnik ZSO dr. Marjan Šturm pa je ob tej priložnosti (v zastopstvu predsednika dipl. inž. Feliksa Wieserja) spregovoril o pomenu NOB na Koroškem ter o sedanjih političnih situaciji in med drugim dejal:

„... Antifašistični upor koroških Slovencev, ki je bil v tesnem sodelovanju z uporom slovenskega in jugoslovanskih narodov in narodnosti pod poveljstvom tov. Tita, je dosegel na Koroškem velike vojaško-strateške uspehe, pa pomeni za koroške Slovence predvsem tudi afirmacijo k politično osveščeni in samozavestni narodni manjšini.“

V antifašističnem upor so koroški Slovenci doživeli po desetletnem ponižanju in zatiranju, po desetletni politični defenzivi torej tudi svojo politično metamorfozo. In čeprav je ta zavest po drugi svetovni vojni zaradi znanih političnih okoliščin mednarodne hladne vojne, informbirojevskih zapletov za nekaj let stopila v ozadje, je kljub temu vendar bila na Koroškem prisotna. Prisotna v zavesti našega človeka še posebno pa v zavesti naših partizanov, izseljencev in vseh tistih, ki so na lastni koži spoznali nemški nacizem...

... Ta dimenzija koroškega partizanstva, dimenzija upornosti, napačnosti ter povezovanja z demokratičnimi nemško govorečimi sodeželanji, je še danes prisotna pri naših nasprotnikih. Zaradi tega se prizadevajo, da bi čim prej izpodrinili slovenski živelj na Koroškem, da bi čim prej to Koroško zreducirali na enodimenzionalno enojezičnost in s tem preprečili, da bi kdajkoli na Koroškem spet prodrli v ospredje

napredna misel in sodelovanje med narodi.

Čeprav je nemški nacionalizem na Koroškem s to svojo politično naravnostjo v marsikakem kraju uspel, predvsem z ustvarjanjem protislovenskega javnega mnenja, potem kaže prav razvoj zadnjih tednov in mesecev, da primitivni nemški šovinizem ne uspeva več tako kot še pred desetletji. Še nikoli poprej koroški Slovenci nismo imeli toliko politične pomoči s strani nemško govorečih kot prav ob vprašanju dvojezičnega šolstva.

In ob tem smo spoznali, da prav ti krogi, ki so z nami demonstrirali proti ločevanju šolarjev, vidijo v naši polpretekli zgodovini, v naši partizanski upornosti svetlo točko v sicer dokaj črni in rjavi zgodovini naše dežele.

Zato lahko danes z zadovoljstvom ugotovimo, da je bilo prav, da so se tiskali Gašperjevi Gamsi na plazu in to v treh jezikih in šestih nakladah, ki so širom naše in preko naše dežele raznašali zgodovino o koroškem partizanstvu. Zato je bilo prav, da se je začel izdajati Vestnik koroških partizanov, ki je ogromno prispeval k spoznavanju partizanske zgodovine. Zato je bilo prav, da se je pri Peršmanu uredil muzej NOB, ki ga je do danes obiskalo nekaj tisoč ljudi iz domala cele Evrope...

... Seveda to ne pomeni, da smo bitko za šolo že dobili. Za enkrat to šele pomeni, da to našo skupno šolo ne bomo prodali poceni, da ne bodo zadostovali neki štrajki nemških nacionalistov, da bi deželni glavar šolsko ureditev spremenil v našo škodo, kot je bilo leta 1958/59. Lahko pa rečemo, da smo v tej bitki ustvarili široko fronto, ki se zoperstavlja rasističnim zahtevam nemških nacionalistov. Od celovške univerze preko socialističnega, katoliškega do komunističnega tabora sodelujejo v fronti za ohranitev in izgraditev skupne šole...

AULA SLOVENICA

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5-7

vabi na
razstavo slikarskih del akademskega slikarja

Barda
Jacundusa

Razstava je odprta do 14. decembra 1984, od ponedeljka do petka od 13. do 16.30 ure.

Kulturne novice

V ponedeljek so v jugoslovanskem kulturnem centru na Dunaju odprli likovno razstavo *Save Stojkova iz Vovodine*. Razstavo je odprl jugoslovanski veleposlanik na Dunaju Milorad Pešič. Otvoritve se je udeležilo mnogo ljubiteljev slikarske umetnosti, med njimi tudi predstavniki dunajskega političnega in kulturnega življenja.

Sava Stojkov je eden izmed znanih slikarjev-naivcev, ki so s svojim značilnim slogom zbudili zanimanje tudi izven meja Jugoslavije in danes njihova dela sodijo med najbolj iskana te vrste umetnosti.

V okviru kulturne izmenjave med Gorenjskim muzejem in galerijo *Anders Stadtmuer* v Beljaku, so pretekli torkel, 27. novembra 1984, v Gorenjskem muzeju v Kranju odprli razstavo akademske slikarke *Christine de Pauli-Bärenthaler* iz Beljaka. Umetnica se v Kranju predstavlja s ciklom slik *Človek in njegovi strahovi*.

Pri založbi *Obzorja* v Mariboru je pred kratkim izšla *monografija skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta* izpod peresa Wolfganga Hilesheimerja; v slovenščino pa je delo prevedel znani slovenski pianist, predava-

telj in prevajalec *Marijan Lipovšek*. Mozart v glasbi in besedi — tako se glasi naslov monografije — je brez dvoma lep prispevek k predstavitvi tega velikega mojstra glasbe. Monografija bo med ljubitelji Mozartovega glasbenega opusa gotovo zbudila zanimanje, koristila pa bo tudi tistim, ki se zanimajo za življenjsko pot največjega avstrijskega skladatelja.

Mohorjeva založba je preteklo sredo predstavila svojo redno knjižno zbirko za leto 1985. Poleg koledarja je Mohorjeva v svojo zbirko vključila pet knjig. Tu je najprej tradicionalna *Pratika*, potem pa sledijo knjige *Bellehemska zvezda zavije* s svoje poti, ki jo je napisala *Marica Kulnik*, ilustrirala pa *Angelika Kaufmann*; dr. *Pavle Zablantnik* je tudi tokrat med avtorji Mohorjeve knjižne zbirke in nadaljuje z opisovanjem ljudskih šeg in navad, ki jih objavlja pod naslovom *Čar letnih časov*. *Pavle Zidar* je napisal knjigo o potovanju po Palestini in jo imenuje *Jezus v času*; zanimiva je knjiga *Iz skrivnih predelov*, v kateri so objavljeni prispevki literarnega natečaja ob 130-letnici Mohorjeve družbe, krog zbirke pa zaključuje knjiga *Maksimilijana Osojnika*, ki je napisal povest *Izlet* v vesolje.

MED NOVIMI REVIJAMI

„Die Brücke“ 3-84

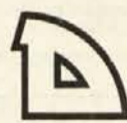
Pavkar je izšla nova številka koroške kulturne revije „Die Brücke“. Je to predzadnja v letošnjem letu, po vsebini zelo bogata — tudi kar zadeva prispevke slovenskih avtorjev. Med njimi najdemo imena *Horst Ogris*, *Rudi Benetik*, *Fabjan Hafner*, *Vinko Ošlak* in *Maja Haderlap*, ki pišejo oz. objavljajo svoje prispevke, prevode in razmišljanja o umetnosti.

Horst Ogris piše o kulturnem žurnalizmu in v svojem kratkem sestavku, objavljenem v slovenskem in nemškem jeziku, naglašja težavnost novinarskega spremljanja kulturnih dogodkov ter o tem, kako mora po vsaki napisani vesti spet začeti znova. Med mladimi slikarji, ki jih revija predstavlja, je tudi naš *Rudi Benetik*. O njegovi umetniški poti in izpovedi razmišlja *Maja Haderlap* (žal samo v nemščini). Reprodukcijski Benetikovih slik in fotografij v barvah gledalcu približajo govorico tega mladega umetnika. *Fabjan Hafner* v „Die Brücke“ tokrat nastopa kot pesnik in prevajalec pesmi *Tomaža Salamuna*, najvidnejšega predstavnika slovenske moderne poezije. *Hafner* svoje pesmi objavlja v nemščini, vendar pa ni povedano, ali gre za prevode iz slovenščine, ali za pesmi, napisane v jeziku večinskega naroda. Tudi enodejanka „*Salomonska sodba*“, ki jo je napisal *Vinko Ošlak*, je objavljena samo v nemškem prevodu (dr. *Marija Spieler*), in bralec ni-

ma možnosti primerjave z izvirnikom. To ni kritika na račun urednika, slednji je verjetno vezan na odmerjeni prostor. Morda pa bi bil vreden poizkus kakšen prispevek slovenskega avtorja objaviti samo v izvirniku, če za prevod ni več prostora? To bi bila tudi neke vrste demonstracija enakopravnosti pripadnikov slovenske narodne skupnosti. S tem pa nikakor nočemo ustvariti vtisa, da nismo za dvojezičnost.

Prav tu pa moramo spet pohvaliti prispevke nekaterih nemško pisanih avtorjev, katerih vsebinske povzetke urednik objavlja tudi v slovenščini, isto velja za poročilo oz. delni ponatis kataloga razstave *INTART*, ki je tokrat bila v Ljubljani, izbor pa je opravil koroški slikar *Giselbert Hoke*. V tem primeru gre celo za dosledno trojezičnost nemško, slovensko in italijansko.

Nova številka „Die Brücke“ je tudi sicer pestra in zanimiva, zato priporočamo, da jo prelistate. Tokrat je težišče revije posvečeno likovni umetnosti in bo še posebno pritegnila ljubitelje slikarstva. Revijo je možno kupiti tudi v obeh slovenskih knjigarnah v Celovcu, lahko pa jo naročite tudi pri kulturnem oddelku koroške deželne vlade *Klagenfurt/Celovec*, *Völkermarkter Ring 29*. Posamezni izvod stane 60 šilingov, celoletna naročnina pa 230 šil. vključno s poštnino.

Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze v Založbi Drava za leto 1985

po neverjetno ugodni ceni šil. 385.-

Knjižni dar vsebuje:

Koroški koledar 1985

Dr. Luka Sienčnik
Helena Kuhar
Janko Messner
France Bevk

Koroški Slovenci v boju za svojo šolo
Jelka — Pričevanje koroške partizanke
Naša lepa beseda — Jezikovni pogovori
Rož, Podjuna, Zila

Vascit pr Zile — velika plošča MPZ „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu
Stenski koledar Aule slovenice — **Werner Berg**

NAROČITE ŠE DANES!

NAROČILNICA

(izpolnite, izrežite in še danes pošljite na naslov: Drava - Naša knjiga, Paulitschgasse 5-7, 9020 Celovec)

Sporočam vam, da nepreklicno po povzetju naročam Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze v Založbi Drava (pet knjig + velika plošča + stenski koledar) po neverjetno ugodni ceni šil. 385.—

Ime in priimek

Naslov

Kraj in datum

Podpis

Gospodarsko sodelovanje krepí vezi med Gorenjsko in Koroško

Obmejno gospodarsko sodelovanje med Gorenjsko in avstrijsko Koroško se je v zadnjem času precej okrepilo na račun večjih kompenzacijskih poslov. Vanje so na avstrijski strani vključena predvsem mešana podjetja, v katerih je kapital gorenjskih podjetij in gospodarstvenikov iz vrst slovenske manjšine na Koroškem.

Kot je znano, med Jugoslavijo in Avstrijo ni podpisan meddržavni sporazum o obmejnem gospodarskem sodelovanju, kakršen je na primer med Jugoslavijo in Italijo. To obliko obmejnega sodelovanja delno nadomešča protokol o sejmskih kompenzacijskih poslih, ki velja že dvajseto leto. Nosilci in partnerji v urejanju sejmskih kompenzacijskih poslov so na jugoslovanski strani republiške gospodarske zbornice, na avstrijski pa želne trgovinske zbornice Koroške in Štajerske ter deloma tudi še nekatere druge.

Zvezni sekretariat za zunanjo trgovino v Beogradu za vsako leto določi vrednostni kontingent sejmskih kompenzacijskih poslov, zbornice pa potem med seboj uskladijo liste blaga v obe smeri, pri čemer je menjava 1:1. Kontingent za lansko leto je bil odobren šele v začetku letošnjega leta, zato je bilo treba pohiteti s prijavo poslov. Prav zato je Medobčinska gospodarska zbornica za Gorenjsko v Kranju letos okrepila svojo dejavnost na tem področju. Tako je organizirala razgovore o konkretnih oblikah in vsebini obmejnega sodelovanja. Na

njih so sodelovali predstavniki Zveze slovenskih zadrug iz Celovca ter Murke iz Lesc in Merkurja iz Kranja, ki sta nosilca sejmskih kompenzacijskih posebnega kontingenta, in drugi predstavniki organizacij, ki jih zadevajo ti obmejni gospodarski posli.

Od kontingenta sejmskih kompenzacijskih poslov, ki odpade na Slovenijo, je Gorenjska letos dobila 40 milijonov šilingov. Ta vsota je skoraj dvakrat tolikšna kot lani, ko je bilo blagovne menjave v vsako smer za 22 milijonov šilingov. Od gorenjskih podjetij so se v kompenzacijske posle najmočnejše vključili Elan iz Begunj, LIP Bled in Alpetour iz Škofje Loke. Pri teh gre za višjo obliko gospodarskega sodelovanja s podjetji z meša-

nim lastništvom, v katerih imajo svoj delež, to so tovarna smučí na Brnci, tovarna pohištva v Zitari vasi in špedicija v Pliberku.

Poleg teh so se od gorenjskih podjetij v obmejno menjavo vključili tudi Iskra in Sava iz Kranja, železarna Jesenice, Peko Tržič in nekateri drugi. Za vse te opravljata posle Murka in Merkur, njun glavni partner na avstrijski strani pa je Zveza slovenskih zadrug v Celovu.

Na Gorenjskem želijo, da bi to obmejno gospodarsko sodelovanje v prihodnje še povečali, kar bi pripomoglo tudi h krepitvi stikov med slovensko manjšino na Koroškem in matičnim narodom.

L. S.

Občni zbor SPD „Gorjanci“

„Gorjanci“ so se v minulem letu močno posvetili manjšinskemu šolskemu vprašanju. To je bilo slišati iz poročil na minulem občnem zboru Slovenskega prosvetnega društva „Gorjanci“ v Kotmari vasi. Saj je društvo posvetilo šolskemu vprašanju pozornost tako v okviru Rožanskega izobraževalnega tedna (predavala sta dr. Avguštín Malle in dr. Valentin Inzko) kot tudi ob začetku šolskega leta, ko je dr. Dietmar Larcher predaval o prednostih dvojezičnosti. V ostalem so se posvetili mladinskemu delu,

prav tako pa je deloval mešani pevski zbor, so se zvrstile izobraževalne in družabne prireditve, in so se „Gorjanci“ vključevali v občinsko dogajanje.

Največ ljudi — okoli 300 — je privabilo gostovanje gradiščansko hrvaške folklorne skupine KOLO SLAVUJ, ki je prvič nastopila v Kotmari vasi in predstavila plese Hrvatov iz nove in stare domovine. Mladina si je doma ogledala film „Sreča na vrvi“, v Borovlje, k filmu „Srečno, Kekec“, pa se je peljalo kar okoli 50 mladih Kotmirčanov. Zato je imelo svojo privlačnost tudi družabno srečanje otrok na Plešivcu, kot so otroci radi nastopili tudi v Šentjanžu ter se udeležili glasbenega popoldneva z iznajdljivim umetnikom Jankom Jezovškom. Mešani pevski zbor je s oblikoval redni spomladanski koncert, se udeležil XV. tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, sodeloval pri otvoritvi gasilskega doma v Brđeh, ter nastopil še ob drugih prilikah. Med družabnimi prireditvami bi omenili le „Veselicó Gorjancev“.

Občni zbor je dal staremu odboru razrešnico in izvolil celotni prejšnji odbor s predsednikom Jozijem Packom na čelu za nadaljnjo delovno dobo.

Po končanem zdravljenju v bolnici se prísérčno zahvaljujem vsem, ki so mi ustno ali pismeno želeli čim prejšnje okrevanje.

dipl. inž. Feliks Wieser

NONČA VAS

Franca Buchwalda ni več

Čeprav je Franc Buchwald pd. Pukovov oče že dalj časa bolehal in iskal pomoči v bolnišnici mu le-ta ni več mogla pomagati. Kruta smrt je prišla mnogo prezgodaj. Kaj pa nam je pomenil pokojni, smo se šele prav zavedali, ko so zvonovi oznanjali njegov odhod.

Že kot mlad fant se je Franc Buchwald pridružil tistim rodoljubom, ki so se prizadevali za dobrobit naše narodne skupnosti. To njegovo delo se je začelo že pred drugo svetovno vojno v slovenski prosveti in v združništvu našega okoliša. Bil je izvrsten igravec, pevec in vnet tamburaš, skratka bil je človek, ki se je žrtvoval za druge in to velikokrat v svojo škodo. Že v mladih letih je stopil na čelo slovenskega prosvetnega društva v Pliberku. V času ko je bilo za nas koroške Slovence najhujše, je bodril in vlival poguma, da bo prišla zopet pomlad in da bodo spet za nas cvetele rožice, pa čeprav bodo poškopljene s srčno krovjo. Kot mnogi drugi Slovenci, je moral v dneh največje sile in zatiranja služiti vojsko tistim, ki so hoteli, da zginemo z naše domače zemlje.

Po zmagi pravice nad krivico pa je Pukovov oče menil, da se bomo obdržali le, če bomo gospodarsko močni. Vsa povojna leta je delal v zadrugi, posojilnici in na kulturnem področju. Leta 1952 je bil izvoljen v upravni odbor posojilnice, leta 1959 za podpredsednika ter leta 1972 za predsednika posojilnice. Od leta 1975 do leta 1983 je imel funkcijo člana nadzornega odbora. Za njegove zasluge mu je Zveza slovenskih zadrug, ob otvoritvi nove posojilnice leta 1979, podelila priznanje dr. Valentina Janežiča v srebru, leta 1983 pa še v zlatu.

Za delo na kulturnem področju mu je Slovenska prosvetna zveza podelila Drabosnjakovo priznanje. S svojim delom za narodov blagor pa si je nakopal tudi sovražnikov, ki so ga hoteli z gnusnimi napadi utišati. Odgovor na vse to pa je bil, da se je še bolj zabil v delo zapostavljenih. S svojo skromnostjo in dobrim srcem pa je znal vedno spet pritegniti nove ljudi za svoje človekoljubno delo v korist skupnosti. Posebna vrlina mu je bila, da je znal prisluhnuti ljudem in času, ki je že v sivi preteklosti. Tako si je zapisoval stare pesmi, šege in navade in opisoval življenje na vasi. Radi smo ga poslušali v slovenskih radijskih oddajah. Veliko ustnih izročil je zapisal, da ne pridejo v pozabo. Velika škoda je, da mu je smrt veliko prezgodaj prekinila to delo. Pokojni oče Pukovove domačije, ki je živel kot vihar, kljubujoč vsem viharjem, je s svojim delom vsejal seme ljubezni, vzora in razumevanja med nas, zato

bomo tudi žetev znali ceniti in čuvati, da bo lik Pukovovega očeta neizbrisen.

Poleg razdajanja za druge pa je Pukovov oče tudi vestno skrbel za svojo domačijo in številno družino. S pridnostjo je dokupil nekaj zemlje, da bi šlo lažje, zato pa je moral bolj poprijeti za delo, da mu je domača gruda dala več kruha. Kljub garanciji ni nikoli tožil in obupaval. Spominjamo se ga, s kakšnim veseljem je oral njive in prepeval, da je odmevalo tja v sosedne vasi, pa čeprav so mu oralo vleklo le krave. Posebno skrb je posvetil svojim otrokom, ki jih je vzgojil v zavedne člane našega ljudstva. Prepričani smo, da bodo šli po poti pokojnega očeta.

Izredno veliko ljudi mu je na nončavaškem pokopališču izkazalo zadnjo čast in se poklonilo njegovemu delu. Cerkevni obred je opravil mestni župnik Kulmež v asistenci dekana Srienca ter župnikov Igerca in Rovana. Pevci MoPZ „Kralj Matjaž“ in mešanega zbora „Podjuna“ so se na domu in ob odprtem grobu poslovili s pesmimi: „Polje, kdo bo tebe ljubil“ in „Rož, Podjuna, Zila“. Hudo je moralo biti Pukovovemu očetu, ko se je moral za vedno posloviti od svoje doma, ki ni bil samo njegov, marveč tudi vseh tistih, ki smo iskali pri njem nasvetov, pomoči in spodbudnih besed.

Ob grobu so mu izrekli besede zahvale zastopniki organizacij, s katerimi je pokojni vse življenje plodno sodeloval. V imenu Enotne liste Pliberk, mestne občine Pliberk in v imenu sosednjih društev se je ob pokojnika poslovil podžupan mestne občine Pliberk Mirko Kumer. Za SPD „Edinost“ v Pliberku je spregovoril predsednik Joško Hudl, za upravni in nadzorni odbor Posojilnice Pliberk je izrekel besede slovesa predsednik upravnega odbora Kolenik Lipej, v imenu Zveze slovenskih zadrug pa je spregovoril predsednik inž. Fridl Kapun.

Hvala ti za veliko prizadevnost v prid našega ljudstva. Žalujočim sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

ikej

Vsem bivšim borcem in sodelavcem narodnoosvobodilne borbe sporočamo žalostno vest, da je v ponedeljek 26. novembra 1984 v 57. letu starosti nenadoma umrl koroški partizan

tovariš

Joško Kežar

tajnik Zveze koroških partizanov

nosilec Častnega znaka za zasluge za osvoboditev Avstrije, Ordena 4. julij, Ordena za zasluge za narod in Znaka koroškega partizanstva.

Plodno je bilo njegovo življenje, neprecenljiv njegov delež v našem narodnoosvobodilnem boju in nesebično njegovo delo v naši borčevski organizaciji za ohranjanje in širjenje tradicij partizanske borbe na Koroškem.

Koroški partizani in sodelavci bomo svojega zaslužnega tajnika in izkušenega narodnopolitičnega delavca ohranili v častnem spominu.

Slava tovarišu Joškotu Kežarju

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

PRIREDITVE

Razstava Koroške panjske očelnice

v farni dvorani v Smihelu je odprta do 2. decembra 1984
Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza, KPD Smihel in Čebelarstvo društvo Smihel.

BILČOVŠ

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu sporoča, da je JEZIKOVNI TEČAJ ZA SLOVENŠČINO vsako sredo od 18.30 do 20. ure v ljudski šoli v Bilčovsu.

DOBRLA VAS

POPOLDAN DRUŽINSKEGA PETJA, VIŽARJEV IN PRIPOVEDNI-KOV
Prireditelj: SPD „Srce“ v Dobrli vasi
Čas: nedelja, 2. 12. 1984 ob 14.30 uri
Kraj: Kulturni dom v Dobrli vasi
Nastopajo družine, vižarji in pripovedniki

BLATO

MIKLAVŽEVANJE
v soboto 1. 12. 1984 ob 19.30 uri v Klubu KDZ Blato.
Prireditelj: Klub KDZ Blato.

LOČE

Predavanje: „Šege in navade v zimskem času“
v soboto 1. 12. 1984 ob 19. uri v Ločah pri Pušniku
Predava dvorni svetnik dr. Pavle Zablantnik
Prireditelj: SPD „Jepa-Baško jezero“

Kuratorij za Glasbeno šolo na Koroškem sporoča:

Uradne ure Glasbene šole so vsako sredo od 17. do 19. ure v prostorih Slovenske prosvetne zveze.

V tem času se lahko obrnete v vseh administrativnih zadevah na tov. Jozijo Mečino, Gasometergasse 10, (tel.: 0 42 22 (32 5 94) v Celovcu. V nujnih zadevah lahko pokličete tudi štev. 0 42 28 (23 65).

CELOVEC

Osrednja gledališka predstava „STRICEK VANJA“
v soboto 8. 12. 1984 ob 14.30 uri v Mestnem gledališču v Celovcu
Gostuje: Slovensko ljudsko gledališče iz Celja
Prireditelj: Krščanska kulturna zveza v Celovcu

RADIŠE

ORF — Slovenski oddelek in SPD „Radiše“ vabita na PLES in IZBOR NAJBOLJŠE POPEVKE ZA MESEČNO HIT-PARADO

v soboto 1. 12. 1984 ob 18. uri v kulturnem domu na Radišah. Izžrebali bomo tudi nekaj nagrad.

Strokovno zasedanje na celovski univerzi

„Skupno življenje — skupna šola“ od 11. do 13. decembra 1984, (dnevno ob 15.00 diskusija, ob 19.30 predavanja)

Strokovnega razgovora o narodnostnih problemih se bodo udeležili strokovnjaki iz Zvezne republike Nemčije, Švice, Avstrije in Južne Tirolske. Organizator: „Arbeitsgemeinschaft Volksgruppenfrage“

Menjava denarja

Stanje v četrtek 29. novembra 1984

Za 100 dinarjev dobite	9.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	11.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.09 šil.
Za 100 lir plačate	1.18 šil.
Za 100 mark dobite	694.00 šil.
Za 100 mark plačate	710.30 šil.

CELOVEC

ADVENTNO SREČANJE

v četrtek 6. 12. 1984 ob 9.30 uri v Slomškovem domu, 10.-Okt.-Str. 25
Prireditelj: referat za žene.

PLIBERK

ADVENTNO SREČANJE

v nedeljo 9. 12. 1984 ob 15. uri v farni dvorani v Pliberku.

Nastopajo: Suški oktet, Globaški puobi, otroška skupina iz Žvabeka, mladinski zbor Podjuna, Katja Krainc, Gitka Opetnik (kitara) in farna mladina Pliberk.

Prireditelji: Katoliška mladina Pliberk - Žvabek - Suha - Vogrče

PLIBERK

Kriminalka „SVETI PLAMEN“

v nedeljo 2. 12. 1984 ob 14.30 uri v farni dvorani v Pliberku. Gostuje SPD „Dobrač“ z Brnce.
Režija: Slavica Kropivnik.
Prireja: SPD „Edinost“ v Pliberku.

KOTMARA VAS

PREDSTAVITEV MLADINSKEGA FILMA „PASTIRCI“

v nedeljo 2. 12. 1984 ob 14.30 uri v stari ljudski šoli v Kotmari vasi.
Prireja: Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi.

DOM V TINJAH

v soboto 1. 12., od 9. do 17. ure, v nedeljo 2. 12., od 9. do 17. ure

TEČAJ ZA SPRETNE ROKE: LJUDSKO SLIKANJE

Posvetili se bomo slovenskim motivom. Vodi: Anica Vrečar, Linz.

V soboto 1. 12., od 14. do 17. ure

TEČAJ ZA SPRETNE ROKE: OKRASKI ZA ADVENT

Voditelj: Matthias Tschinkl, Celovec.

Javno strokovno zasedanje na celovski univerzi:

SKUPNA ŠOLA - SKUPNO ŽIVLJENJE

Torek 11. decembra 1984

15.00 Diskusija (soba z-129)
Prispevek družbenih ved h koroški narodnostni problematiki. Naloga univerze pri reševanju socialnih problemov.

Referat (predavalnica 2)
Karin Jampert in Anne Zehnauer: Socialna integracija brez skupne šole?

Sreda 12. decembra 1984

15.00 Diskusija (soba z-129)
O problematiki večjezičnosti in identitete.

19.30 Podjiska diskusija (predavalnica 2)
Kulturna mnogovrstnost, državna politika izobrazbe in etnično uveljavljanje. Izkušnje iz drugih dežel.

Četrtek 13. decembra 1984

15.00 Diskusija (soba z-129)
Didaktično delo v dvojezični šoli

Referat (predavalnica 2)
Frank Olaf Radtke: Interkulturalno učenje — realiteta ali utopija?

Sodelujejo: Gero Fischer (Dunaj), Friedl Grünberg (Dunaj), Atlye Günak (Dunaj), Karin Jampert (München), Marko Mariani (Bozen), Erik Prunt (Gradec), Frank Olaf Radtke (Bielefeld), Anton Schellander (Celovec), Chaschper Pult (Chur - Švica), Tomaž Ogris (Celovec), učitelji in učiteljice dvojezičnih šol na Koroškem ter sodelavci celovške univerze.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem,

9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Str. 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42 20 86 snk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Zasedanje delovne skupnosti Alpe-Jadran v Trstu

Prejšnji teden je bilo v Trstu v nekdanji pomorski postaji spreminjeni v kongresno dvorano, plenarno zasedanje predsednikov delovne skupnosti Alpe-Jadran. Ob tej priložnosti je od dotedanjega predsednika delovne skupnosti Adriana Biasutti-ja (Furlanija-Juljska krajina) prevzel predsedstvo predsednik izvršnega sveta SR Hrvatske Ante Marković. Po pravilih namreč pripada vsaki dve leti izmenoma predsedstvo drugi članici delovne skupnosti Alpe-Jadran, v kateri je vključeno deset dežel: Koroška, Zgornja Avstrija, Solnograška, Štajerska, Slovenija, Hrvatska, Bavarska, Furlanija-Juljska krajina, Veneto in Trentino.

Šest let že obstoja delovna skupnost Alpe-Jadran, ki povezuje omejene dežele z namenom ustvarjati boljše medsebojne stike na vseh mogočih področjih, z željo primerjati izkušnje in težiti k skupni novi kvaliteti življenja. Iz sestava vključenih dežel je razvidno, da gre tu za več držav — Avstrijo, Italijo in Jugoslavijo, katerim se pridružuje tudi še Madžarska. Torej kar štiri države z zelo različnimi družbeno-političnimi ureditvami, kot so to nevtralna Avstrija, Italija in Zvezna republika Nemčija, pripadnici NATO ter Madžarska, članica Varšavskega pakta. Vse to pa je mogoče, če vlada med deželami pametna in iskrena razsodnost ter volja po skupnem sodelovanju. Na plenumu so razpravljali o celi vrsti raznih vprašanj, med ljudmi so imeli težišče boj proti onesnaževanju zraka z uvedbo bencina brez svinčene

primesi in katalizatorjev. Koroški deželni glavar Leopold Wagner je v zvezi s tem problemom menil, da ima to smisel samo tedaj, če sodelujejo vse evropske države, v nasprotnem primeru pa bi ta uvedba oz. ureditev samo škodovala, ker bi na mejah prišlo do pravega kaosa. Glede onesnaževanja Jadranskega morja so bili zborovalci mnenja, da za njegovo varstvo niso odgovorne samo države sosede, marveč tudi ostale države v zaledju, saj gre tu za skupno dobro. Podobna situacija je tudi z umiranjem gozdov. Glede učinkovitejšega odpravljanja posledic naravnih katastrof je bilo dogovorjeno, da se bodo člani delovne skupnosti prizadevali za izmenjavo informacij v smislu skupnega sodelovanja v naravnih katastrofah.

KOTMARA VAS

Občinska seja

Za konec zadnje občinske seje v Kotmari vasi v petek, 23. novembra, je župan Josef Struger — pred kratkim je obhajal 50-letnico — prebral še dva pismena predloga Enotne liste. EL zahteva, naj v mrtvašnici poskrbijo za grelec in naj v občini postavijo kontejner za zbiranje kovinskih odpadkov.

Z večinskimi sklepom je občinski odbor odobril zvišanje obrtnega davka za 9,3 odstotka; iz te postavke si občina pričakuje ok. 160.000 šilingov dohodka. Zvišala se je tudi doklada za nadure za občinske uslužbence. Za čas od 1. 11. 84 do 31. 3. 1985 (21 tednov) prevzame vsak izmed treh uslužbencev v oddelku voznik park po sedemkrat dežurno tedensko službo. Odškodnina za teden znaša 312,30 šil. kosmato. Za novi snežni plug je treba plačati 115.000 šil., za starega je ob-

Tudi o bližnjih zimskih olimpijskih igrah 1982 je bilo govora.

Čeprav manjšinsko vprašanje pre-sega pristojnost delovne skupnosti, je beseda tekla tudi o položaju narodnih skupnosti. Predsednik izvršnega sveta Slovenije Dušan Šinigoj je namreč opozoril, da so narodnostne skupine ne samo most med sosednjimi deželami, pač pa tudi tkivo sodelovanja, če imajo možnost stalnega povezovanja z matičnimi narodi. Tako je treba obravnavati njihov položaj tudi znotraj celotne skupnosti.

Z zadovoljstvom je bila sprejeta izjava predstavnikov obeh jugoslovanskih republik, da je depozit nepotreben in da se prizadevajo za čim prejšnjo odpravo, morda že na začetku prihodnjega leta.

čina dobila 25.000 šil. Zaradi težav s financiranjem ne bojo zidali strojnega centra. Vsota, ki je bila predvidena v predračunu 1984 (793.800 šil.), bojo prenamenili za odplačilo stroškov za asfaltiranje v Stranjah in poti od župnišča proti vrdoški cesti. Občinski odbor je tudi sklenil, da se bo asfaltirala pot na Talir (občina bo prevzela 70 odst. stroškov,

Avstrijsko-jugoslovansko društvo

OBVESTILO

Avstrijsko-jugoslovansko društvo obvešča, da je nameravana prireditve

KOROŠKI VEČER

ki bi morala biti v soboto 1. in nedeljo 2. decembra v Matulji in Opatiji, odpovedana in preložena na poznejši čas.

Namen prireditve, v kateri sodeluje tudi SPD „Danica“ iz Sentvida v Podjuni, je poglobiti prijateljske stike med Koroško in Hrvaško.

Razstava, n. a. p. obudbo AJ društva „Celovec in njegovi slikarji“ v umetniškem paviljonu v Opatiji je odprta še do 2. decembra 1984.

lastniki zemljišč pa 30 odst.). Dela bo opravilo podjetje AG für Bauwesen (ok. 3.836.000 šil., najcenejša ponudba). Isto podjetje je tudi opravilo asfaltiranje na Razpotju; dela so stala 288.000 šilingov. Za Božič dobijo občinski uslužbeni posebno doklado (osnovni znesek se je povišal od 1000 na 1100 šilingov). Za vrdoško gasilsko društvo bo treba nabaviti novo vozilo. Stroški znašajo ok. 450.000 šil. (tretjino plača gasilsko društvo, drugi dve tretjini pa občina in dežela).

Iz planinske dejavnosti

V minulem mesecu je bilo že 20. srečanje planincev treh dežel — Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije. Tokratni organizator srečanja, ki je vsako leto v eni drugi teh dežel, je bil Italijansko planinsko društvo. Srečanje se je odvijalo v idiličnem letoviškem kraju Formi de Sopra.

Planinci z zadoščanjem ugotavljajo, da so bili po vojni med prvimi, ki so spoznali potrebo po skupnem sodelovanju in to zamisel tudi uresničili. Gore so bile tista privlačna sila, ki je pri planincih zbudila plemenito misel, da bi se ljubitelji gora treh sosednjih dežel pogosteje srečavali in se med seboj zblíževali. Pionirji te zamisli: naštel jih bom kar po abecednem redu — Karl Kuchar, Mario Lonzar, Miha Potočnik, Ferdinand Thomasser in Hermann Wiegela — najvidnejši predstavniki planinskih društev treh dežel so dali pobudo, da je leta 1965 v Beljaku prišlo do prvega srečanja. To je bil uspešen korak k nadaljnjemu prijateljskemu sodelovanju s ciljem pospeševati izletništvo v gorah in tako zblížiti planince različnih narodov. Zamisel pobudnikov teh srečanj se je uresničila, številni planinci sedaj obiskujejo gore treh dežel in pozdravi na samotnih planinskih poteh v treh jezikih niso več redkost. Veliko k temu razveseljivemu dejstvu je med drugim prispevala tudi založniška dejavnost planincev treh dežel: Leta 1972 so izdali vsestransko zanimiv vodnik Pot prijateljstva (po vrhovih na območju treh dežel). Leta 1977 je sledil vodnik o turnih smukih, leta 1980 pa trojezični kartonček za prijave nesreč v gorah. Naslednje leto so izdali Zaščitena območja, do sedaj najbolj zahtevno in obsežno publikacijo. Do prihodnjega srečanja, ki bo v Bovecu v Sloveniji pa bo po vsej verjetnosti izdelan tudi slovar alpinističnih izrazov.

Na 20. srečanju planincev treh dežel so obravnavali tudi predlog, da bi se izvedel popis zavarovanih poti na območju treh dežel. Spomnili so se tudi pred 40 leti umrlega dr. Julija Kugyja, ki je bil eden redkih gornikov tedanjega časa, ki so ga še posebno spoštovali planinci treh dežel. Njegov lik bo vsakemu planincu ostal v nepozabnem spominu. Mnogo je k popularizaciji tega zasluznega moža prispeval tudi TV film Kugy v sodelovanju TV studijev ORF in RTV Ljubljana.

Srečanje, ki se je odvijalo v znamenju 20-letnice prijateljskega sodelovanja planincev treh dežel, je izvenelo v pristrčnem tovariškem vzdušju. Kot

druga leta je bilo tudi to srečanje povezano z izletom. Slovensko planinsko društvo je zastopal podpredsednik Joško Lepuschitz.

Pred kratkim se je s Himalaje vrnila peterica jugoslovanskih alpinistov iz Slovenske Bistrice, ki je poskušala zavzeti šesti najvišji vrh sveta 8201 m visoki Čo Oju. Čeprav ni dosegla vrha — prišli so do 7700 m višine — so v tej do sedaj še nepremagani južni steni dosegli največ doslej. Člani odprave so se morali zaradi premočnega vetra vrniti v dolino. Kljub temu, da niso priplezali na vrh, je bila to ve-

RAZPIS

Srednja slovenska organizacija razpisuje **službeno mesto sodelavca — sodelavke (fant ali deklet)** v tajništvu za organizacijsko delo. Delovna pogodba: po poskušni dobi — stalna služba. Plača po dogovoru. Nastop službe — takoj oz. čimprej. Pogoji: polnoletnost, znanje obeh deželnih jezikov — vsaj pogovorno (tudi narečje, srednješolska izobrazba ni pogoj), vozniški izpit za zelen. Lažje bo opravljal (opravljala) delo, če se je že udeleževal (udeleževala) v naših mladinskih, kulturnih, političnih ali gospodarskih organizacijah.

Prošnje na uredništvo pod oznako „KOROŠKA 1985“.

lika zmaga, saj so med mnogimi odpravami, ki so hotele premagati južno steno — eden še zadnjih nerešenih problemov v Himalaji — dosegli največ. Najbolj se jim je približal Reinhold Messner, ki je moral premoč Čo Oja priznati na 6900 m višine.

Prav tako pred kratkim so Češko-slovaški alpinisti osvojili Mont Everest 8848 m, najvišjo goro sveta. Smer vzpona je bila po južni poti, ki so jo doslej alpinisti uporabljali samo štirikrat. Vrh so dosegli trije člani odprave in to brez pomoči kisika. Pri sestopu je izgubil življenje en član odprave. Tudi češkoslovaški alpinisti so imeli velike težave z vetrom.

Ustanovni občni zbor društva „Glasbena šola“

V ponedeljek je bil v celovškem mladinskem domu SŠD ustanovni občni zbor društva „Glasbena šola“, katerega so se poleg delegatov udeležili tudi predstavniki obeh kulturnih in političnih organizacij ter gostje iz Slovenije. Za predsednika upravnega odbora so delegati izvolili zaslužnega in prizadevnega kulturnega delavca Jožka Hudla, pobudnika glasbene šole v Podjuni. Ob ustanovitvi društva „Glasbena šola“ obiskuje glasbeni pouk blizu 250 šolarjev. Obširneje o tem dogodku bomo poročali prihodnjič.

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu in Združenje staršev na tej šoli vabita na

DAN STARŠEV in OBČNI ZBOR ZDRUŽENJA STARŠEV

v soboto 1. decembra 1984. Ob 8. uri se bo pričel občni zbor, po občnem zboru se bodo starši lahko med 9.45 in 10.30 uro pomenili skupno z razredniki o problemih razredov, nato pa še do 12.30 ure individualno s profesorji.

dipl. trg. Janko Urank
predsednik
Združenja staršev

dr. Reginald
Vospernik
ravnatelj

JANKO MESSNER

Koliko znamo še slovensko?

Jezikovni pogovori v Radiu Celovec

39

— „Kakor“, „ko“, „kot“ — trije tiči, sorodni in vendar različni! Kaj meniš o njih?

— Nobena slovenska slovnica menda nima razmejene rabe teh treh veznikov. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) in v Toporišičevi slovnici je ta raba povsem pomešana. Kako da slovničarji niso opazili in uzakonili različne rabe, je težko uganiti. Če namreč pogledamo v dobre stare slovenske pisatelje, bomo videli, da uporabljajo te veznike in z njimi še izposojenko nego“ (npr. ni hujšega sovraštva, nego je sovraštvo med brati), ki se danes ne piše več, za dvojce:

1.) „kakor“ in „ko“ rabijo za primerjanje, npr. Levstik v Martinu Krpanu: „Ta je vabil kakor nekdanji Pegam... kakor bi nesel skledo na mizo... ki ste suhi kakor raženj...“ itn. V celem Krpanu ni najti nobene „kot“, zato pa nešteto „kakor“, enkrat pa je primerjava izražena s „ko“: „Saj ni več ko dve leti, kar sva se videla.“

2.) „kot“ je prišel v knjižno slovenščino pozno, v začetku 18. stol., in so ga začeli uporabljati za izražanje lastnosti, tudi identičnosti. Recimo Kersnik v Agitatorju: „Toda kot moder političen uradnik ni zinil besede... svoji lastnosti kot čitalniški odbornik“ — medtem ko so primerjave v istem delu dosledno rabljene s „kakor“ ali s starinskimi „nego“: „kakor vselej... kakor prej pevce... kakor so ga v Borju klicali...“ itn.

Zelo dosledno se te dvojne rabe drži slovenski prevod ekumenske izdaje Svetega pisma (Lj., 1974).

— Nikoli nisem pomislila, da ti trije vezniki služijo za pomensko razlikovanje.

— No, zdaj veš, če ohranimo to razločevanje, bo naše izražanje jasnejše in natančnejše ter ne bo izpostavljen dvomnosti. Poglejmo: Govorim ti kot tvoj oče — ker sem res otrokov oče. Govoril mu je kakor oče — govoril mu je enako, kakor bi mu govoril oče.

To stavbo je zasnoval kot arhitekt — ker je res arhitekt. To si sezidal kakor najboljši arhitekt — tako dobro, kakor da bi bil arhitekt.

Beri Cirila Kosmača pozorno, pa boš ugotovila, kako dosledno se je ta pisatelj ravnal po ljudski rabi teh veznikov! Prislusni pliberščini: kékér sem pa tota, hujši ku pa... torej: kakor... ko... .

— V neki knjižici sem brala takole: „...i naravna bogastva te dežele i delovna sila njenih prebivalcev.“

— Raba veznikov i... i ni slovenska, boljše je: t a k o — kakor.

Narobe je zapisal tale novinar: „‘Razen’ mene so bili na seji tudi drugi.“ Moral bi bil napisati: Poleg mene ali z menoj vred... Pravilna raba pa je takšna: r a z e n mene so bili tam vsi.

— Je „po kolikih“ letih sva se srečala“ prav? — Ni, ker bi to pomenilo: po kako velikih letih? Novinar pa je hotel vprašati: po koliko letih? (Nach wie vielen Jahren?)

— Kaj pa „koristniki javne poti“? — Ti se pravilno imenujejo: uporabniki javne poti. Prav tako je slovensko porabniki (= konsumenti) lepše kakor „potrošniki“.

— Kaj je „schriftliche“ Prüfung po slovensko? Pismen ali pisni izpit?

— Prej kdaj smo rekali: pismen izpit (po analogiji narobe celo: ustmen izpit) Kaj pomeni 'pismen'? Pismen človek je tisti, ki zna pisati, nepismen pa se imenuje analfabet. 'Pismen' ali 'pismén' odgovor je napisan odgovor, torej je tudi napisani izpit lahko p i s m e n i izpit. Schreibfehler pa je resda p i s n a napaka, zato so tudi izpiti lahko p i s n i, kakor so u s t n i.

Eden naših tednikov je nedavno zapisal: „Tekmovalo je sedemnajst 'konjev.'“ Je to prav? — Slovenski pravopis resda predpisuje za rodilnik množine: lasje-las, možje-mož, voze-voz (vozovi-vozov), zobje-zob in konjki-konj, vendar je v jeziku močna težnja po poenotenju končnic. Tako so prej kdaj predpisovali tudi: šest vol, deset penez. Dandanes nihče več ne reče drugače kakor: šest volov in deset penezov. Tako dovoljuje Slovar slovenskega knjižnega jezika danes tudi že obliko k o n j e v, neki dan pa bo živa raba nemara izsilila tudi: lasov idr.

Za konec pa še besedo o nemški besedi Pendler in o naših delavcih-'nihacihi'. Po vseh naših tednikih ti reveži nihajo kakor pijanci ali nihala v stenskih urah. Tako ne gre več, saj se vendar vozijo z vlakom, torej so v l a k a r j i ali p a v o z a č i.

Dalje: „Unser Alltag“ bi se slovensko najlepše reklo n a š v s a k d a n j i k, ne pa naš 'vsakdan' kakor bremo v časopisih Slovenije ali pa v naslovu naše knjige o Dobu pri Pliberku: „O našem vsakdanu.“ Srbi lahko tako sklanjajo, mi pa ne! Za „Blinker“ pravijo v Sloveniji 'žmigavec'. Meni se zdi Gradišnikov predlog mnogo boljši: utripavka; za vetrobran(ška šipa) pa predlaga ustrezen izraz v e t r o v n i c a, za 'container' (v raznih pomenih) pa se mi zdi njegov z a b o j n i k dobra beseda. Deloma se je tudi že prijala.

Za začetek si napišemo vsa dela, ki jih je treba opraviti vsak dan, ki jih ni nikjer videti in ki nam gredo najbolj na živce. Takšna dela (razen če jih ne opravimo, takrat so še očitna) so, na primer pospravljanje posode po zajtrku in večerji, postiljanje postelj, brisanje prahu. Če se zavzamemo, da bomo ta dela opravili takoj, ko bo mogoče, bomo imeli stanovanje ves čas kolikor toliko urejeno. Z več volje in pleta se bomo nato lotevali drugih del.

Sestavimo tudi seznam del, ki jih je treba opraviti ob posameznih dneh v tednu. Ravnamo se po tem razporedu, čeprav bo spočetka nemara težko. V nekaj tednih se bomo razporeda navadili, dela nam bodo šla zlahka in hitro od rok. Ne bomo se zapletali zdaj v to, zdaj v ono stvar, napravili bomo le tisto stvar, kar je na vrsti.

Najbolj zgrešeno je, če tekamo s sesalnikom in krpo iz prostora v prostor, posodo počistimo

Kako prihranimo delo in čas

Gospodinjska dela so zamudna in nadležna, najbolj moteče pa je to, da je treba takoj, ko jih opravimo, spet začeti od začetka. Nič čudnega, če se kak družinski član izogiba neplodnemu delu, izogiba se pomivanju posode, pospravljanju in čiščenju z izgovorom, da ga čakajo pomembnejše naloge, od učenja do zahtevnejših opravil in potov v mestu. Doma, pri gospodinjskem delu ostane tisti, ki je najbolj potrpežljiv in najmanj uporen — saj vsi vemo, kdo običajno nosi breme gospodinjskih dolžnosti.

Žal se vse premalo zavedamo, koliko truda in dela in seveda tudi časa in slabe volje bi si lahko prihranili s primerno organizacijo gospodinjskih in domačih del. Treba je poprijeti na pravem koncu, delati v pravem zaporedju in končati takrat, ko nas čakajo druga, prijetnejša in pomembnejša opravila. Premislimo, kje bi lahko delali drugače, poskusimo dognati, kje delamo napake. Nekaj predlogov in nasvetov pa najdemo tudi v naslednjih vrsticah.

le na pol, nikjer ne dokončamo dela. Pametneje je, da pospravimo do konca najprej en prostor, šele nato se lotimo drugega. Tako bomo vsaj vedeli, kdaj smo z delom pri kraju, to pa je spodbudno.

Sestavimo jedilnik za ves teden vnaprej (ali za dva tedna). Tako bomo gospodarnje nakupovali, ne bomo izgubljali časa z razmišljanjem, kaj bi dali na mizo. Dneve lahko med seboj seveda menjavamo. Če bomo kuhali po celotredenskem seznamu jedilnikov, bomo prihranili tudi precej časa, ki ga izgubimo z nakupovanjem. Sproti bomo kupovali le še kruh, zelenjavo in mleko.

Kadar gremo nakupovat za ves teden, izberemo dan in uro, ko v trgovini ni gneče. Nikjer ni zapisano, da moramo kupovati ravno v petek popoldne ali soboto zjutraj. Takrat ni časa, da bi nakupovali v miru, ljudje so živčni, vrste v trgovinah daljše kot, na primer, v sredo ali četrtek popoldne.

Če imamo prostor, si uredimo za shranjevanje umazanega perila dve posodi, eno za pisano, drugo za belo perilo. Tako bomo sproti videli, kdaj je perila dovolj in ga lahko operemo. Belo perilo, ki ni zelo umazano, lahko kdaj pa kdaj operemo tudi na 60 stopinj, pisano perilo pa brez predpranja. Prihranili bomo prašek, vodo in elektriko.

Nogavice obešamo vedno po parih, tako si prihranimo nadležno urejanje in razvrščanje, ko jih jemljemo z vrvi in zlagamo.

Se mokre rjube, brisače in druge kose perila obesimo in na vrvi pogladimo. Likanje potem skoraj ne bo več potrebno.

Perilo, ki ga likamo, razvrstimo po vrstah tkanin. Likati začnemo perilo, ki potrebuje le malo ogret likalnik, končamo s kosi, ki zahtevajo vroč likalnik. Tako bomo prihranili čas, predvsem pa elektriko. Veliko več toka namreč porabimo, če nenebno menjavamo temperaturo likalnika.

Navadimo se, da že med kuhanjem sproti pomijemo vse nože, deske, cedila in drugo posodo, ki ga uporabljamo pri pripravi hrane. Tako nam bo po kosilu ostal veliko manjši kup posode. Med kuhanjem moramo biti tako ali tako v bližini štedilnika, zakaj ne bi časa izkoristili za sprotno pomivanje?

Prisilimo se, da pomijemo posodo takoj po vsakem kosilu in večerji. V pospravljeni kuhinji se bomo počutili prijetneje kot v razmetani. Poleg tega je mnogo lažje zbrati voljo za pomivanje, če je posode malo. Če s pomivanjem odlašamo, se naberejo cele gore posode, pomivanje nas bo stalo veliko več samopremagovanja. Porabili bomo več časa pa tudi več tople vode, da bomo izmili ostanke zasušene hrane s krožnikov in kozic.

Pečenje tort in kolačev prav preprosta zadeva

PREPROSTO UMEŠANO TESTO

Preprosto umešano testo pripravimo iz malo sestavin. To je testo, ki ga z lahkoto zamesijo tudi otroci. Pecivo iz tega testa pa moramo kmalu pojesti, ker se hitro postara in postane suho. Pito in rozinove hlebčke spečemo zjutraj ali opoldne, pojemo pa še isti dan. Šarkelj pa bo ostal svež skoraj teden dni, če ga bomo shranili zavitega v kos aluminijeve folije.

Osnovni recept za umešano testo:

Potrebujemo: 200 g masla ali margarine, 200 gramov sladkorja, 3 jajca, nastrgano lupino 1 limone, 1/8 l mleka, 25 g sesekljanih mandljev, 500 g moke, 1 zavitek pecilnega praška, ščepec soli, 3 kapljice rumove arome.

Maščobo damo v skledo za mešanje in pustimo stati pri sobni temperaturi, da se omehča. V skledo damo še sladkor, jajca, limonino lupino, mleko, moko, pecilni prašek, sol in rumovo aromo. Na hitro premešamo, nato pa mešamo z električnim mešalcem, z največjo hitrostjo, 2 do 3 minute. Ne mešamo dlje, ker se nam lahko kolač potem ponesreči.

Šarkelj

Potrebujemo: preprosto umešano testo (glej osnovni recept), 100 g rozin, 60 g sesekljane kandiranega sadja (ali mandljev), malo sladkorja v prahu.

Pripravimo osnovno umešano testo. Vmešamo še rozine in kandirano sadje ali mandlje. S testom napolnimo dobro namaščen model za pitice. Model damo v ogreti pečico, na spodnjo rešetko, in pečemo pri 190 stopinjah (plinski štedilnik na stopnji 2-3) 70 do 90 minut. Pečeni šarkelj ločimo z nožem od roba modela, zvrnemo na rešetko in potresemo s sladkorjem v prahu.

Pita

Potrebujemo: preprosto umešano testo (glej osnovni recept), za oblogo pa še: 50 g masla, 50 g sladkorja, 40 g sesekljanih mandljev, za obliv: sok 1 limone, 2 žlici sladkorja v prahu.

Zamesimo osnovno umešano testo in ga gladko porazdelimo na namaščen pekač (najlaže razmažemo testo z lopatko za serviranje torte). Površino testa potresemo s kosmi masla, z mandlji in s sladkorjem. Pečemo v ogreti pečici na srednji rešetki pri 200 stopinjah (plinski štedilnik na stopnji 3) 20 do 25 minut.

Razmešamo limonin sok in sladkor, ter enakomerno nakapljamo na še toplo pito. Ko se pita ohladi, jo razrežemo. Pojemo jo še isti dan.

Štiričlanska družina umaže vsak dan toliko posode, da porabi za pomivanje 40 minut na dan. To pa je že čas, ki bi ga kazalo prihraniti. Pomivalni stroj prihrani čas in veliko dela tistemu, ki mora pomivati in brisati posodo.

Gospodinjske stroje uporabljamo tako, da so zares izkoriščeni, drugače se nam nakup ni izplačal. Delo si skušamo na vsak način olajšati in skrajšati.

Lepo je, če je gospodinjstvo urejeno in utesnjeno, vendar ne za ceno prostega časa družinskih članov. Pri delih naj poprimejo vsi, pa bodo hitro pri kraju. Pa še to: nikar si ne želimo zloščene stanovanja brez sledi umazanije. V tako pospravljenih prostorih se bomo počutili utesnjeni. Mnogo koristneje je iti na sprehod, dokler je še sonce, mnogo pametneje je posvetiti več časa otrokom, sprostivši in razvedrilo, kot pa drgniti stanovanje do popolnega sijaja, ki nam le redko prinese zaželeno zadovoljstvo in občutek delovne zmage.

Rozinovi hlebčki

Potrebujemo: preprosto umešano testo (glej osnovni recept), 150 g čokolade, 50 g čokoladnega obliva.

Zamesimo testo, vmešamo nasekljano čokolado, nato pa s pomočjo dveh žlic polagamo na namaščen ali s folijo obložen pekač majhne kupčke testa. Pečemo v ogreti pečici na srednji rešetki pri 200 stopinjah (plinski štedilnik na stopnji 3) 15 minut.

Čokoladni obliv segrejemo nad soparo, nato pa v tankem curku polivamo preko hlebčkov.

BOLJŠE UMEŠANO TESTO

Za pripravo boljšega umešanega testa poznamo več receptov. V glavnem se razlikuje od preprostega umešanega testa po tem, da del moke nadomestimo z jedilnim škrobom, tekočine ne uporabimo, zato pa več maščobe in jajc. Pecivo je zaradi tega rahlejšo, gostejše in ostane dlje časa sočno. Priprava pa je enaka kot pri receptu za preprosto umešano testo.

Lešnikova torta z marelicami

Potrebujemo: 1 pločevinko vloženi marelice, 200 g masla ali margarine, lupino 1 limone, 100 g sladkorja, 100 g surovega marcipana, 3 jajca, 100 g jedilnega škroba, 100 g moke, 3 izravnane žličke pecilnega praška, 200 g mletih lešnikov, ščepec soli, malo sladkorja v prahu za potresanje.

Marelice damo na cedilo in odcedimo. Mehko maščobo, nastrgano limonino lupino, sladkor, drobno narezani marcipan, jajca, jedilni škrob, moko, pecilni prašek in mlete orehe ter sol damo v skledo za mešanje. Z električnim mešalcem, ki ga vključimo na največjo hitrost, mešamo 2 do 3 minute. Tri četrtine testa damo v okrogel tortni model, ki smo ga namastili na dnu (premer modela: 26 cm). Na plast testa položimo odcedjene marelice z zaobljeno stranjo navzgor. S preostalim testom napolnimo brizgalko, v obliki mreže ga nabrizgamo na vrh marelic. Torto pečemo na srednji rešetki v ogreti pečici približno 75 minut (v električnem štedilniku pri 190 stopinjah, v plinski pečici na stopnji 2 do 3).

Ohlajeno torto potresemo s sladkorjem v prahu.

Srnin hrbet

Potrebujemo: 200 g masla ali margarine, 180 gramov sladkorja, 3 jajca, 100 g jedilnega škroba, 1,5 izravnane žličke pecilnega praška, 30 g kakava, 60 g nastrgane čokolade, 60 g olupljenih, sesekljanih mandljev. Obliv: 200 g čokoladnega obliva in 75 g narezanih mandljev za okras.

Razmeščano maščobo, sladkor, jajca, jedilni škrob, moko, pecilni prašek, kakav, nastrgano čokolado in mandlje mešamo z električnim mešalcem pri največji hitrosti 2 do 3 minute. Testo naložimo v dobro namaščen, podolgast pekač škatlaste oblike (dolžina 30 cm). Pečemo na spodnji rešetki v ogreti pečici 50 do 60 minut (v električnem štedilniku pri 190 stopinjah, v plinski pečici na stopnji 2 do 3).

Čokoladni obliv segrejemo nad soparo. Pečeni srnin hrbet zvrnemo na rešetko, oblijemo s čokolado in okrasimo z mandlji.

Sadne tortice v foliji

Potrebujemo: aluminijevo folijo. Za nadev: 250 g kiselkastih jabolk, ali vložene marelice, ali 250 g svežega ribeza. Za testo: 175 g masla, ali margarine, 175 g sladkorja, 1 zavitek vaniljinega sladkorja, 3 jajca, 150 g jedilnega škroba, 75 g moke, 1/2 izravnane žličke pecilnega praška, 2 žlici listasto narezanih mandljev za potresanje.

Nasveti

■ Baldrijan je odlično sredstvo proti nespečnosti. Spijte dnevno pred spanjem skodelico baldrijanovega čaja ali pa kanite nekaj kapljic baldrijana na sladkor. Za čaj zadostuje 3—4 g baldrijana na 1 l vode in 5 minut kuhanja.

■ Okenska stekla boste utrdili, če notranjo stran šipe zdrgnete s špiritom, ki ste mu dodali 15 g glicerina. Pred uporabo mešanico dobro pretresite.

■ Vino izboljšuje okus omakam. Nekaj kapljic konjaka ali vina pa je za marsikatero sladko jed pika na i.

■ Kadar so na jedilniku skromne in enostavne jedi, jih prav tako skrbno pripravite in ponudite v lepih in čistih posodah. Jajca, paradiznik, paprike, limone, kisle kumarice, listi solate, peteršilj ali drobnjak so pripomočki, ki popestrijo še tako skromno kosilo, večerjo ali malico.

■ Limone, ki dozoriijo med oktobrom in decembrom, so najboljše in ostanejo sveže tudi po več mesecev.

■ Madeže na platnicah knjig lahko odstranite s hladno milnico, potem pa morate platnice še previdno obrisati z laneno krpo.

■ Neprijeten duh po skisanem mleku boste odstranili iz posode, če jo napolnite z vodo, ki ste ji dodali krompirjeve olupke in počakate, da nekaj minut vre. Posodo zatem operite.

Najprej oblikujemo 25 skledic iz folije. Folijo narežemo na 11 cm široke trakove in nato na kvadrate. Vsak kvadrat povežemo na steklen kozarec in oblikujemo z rokami, da dobimo skodelice iz folije. Skodelice postavimo na pekač. Jabolka olupimo in narežemo na 1 cm velike kocke. Mehko maščobo, sladkor, vaniljin sladkor, jajca, jedilni škrob, moko in pecilni prašek mešamo z mešalcem pri največji hitrosti 2 do 3 minute. V vsako skodelico iz folije damo 1 žlico narezanih jabolk, na vrh damo žlico testa, potresemo pa z narezanimi mandlji. Pečemo v ogreti pečici pri 200 stopinj (plinski štedilnik na stopnji 3), na srednji rešetki 20 minut.

Sadni kruhek

Potrebujemo: 250 g masla ali margarine, 150 gramov sladkorja, 4 jajca, nastrgano lupino 1/2 limone, 100 g jedilnega škroba, 300 g moke, 3 izravnane žličke pecilnega praška, 3 do 4 žlice ruma, 40 g sesekljanih mandljev, 125 g rozin, 250 g kandiranega sadja. Obliv: 250 g sladkorja v prahu, 4 žlice limoninega soka, nastrgano limonino lupino, koščke kandiranega sadja za okras.

Mehko maščobo, sladkor, jajca, limonino lupino, jedilni škrob, moko in pecilni prašek damo v skledo in mešamo z električnim mešalcem pri največji temperaturi 2 do 3 minute. Nato zamešamo v testo še rum, mandlje, rozine in narezano kandirano sadje. S testom napolnimo podolgast pekač škatlaste oblike (30 cm dolg). Pečemo na spodnji rešetki v ogreti pečici 50 do 60 minut (v električnem štedilniku pri 190 stopinjah, v plinski pečici na stopnji 2-3). Pečeni kolač zvrnemo na rešetko in ohladimo. Za preliv gladko zmešamo sladkor v prahu in limonin sok, ter namažemo na ohlajeni kolač. Okrasimo s koščki kandiranega sadja in potresemo z malo limonine lupine.

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE,

DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

s področja esejev

Bassin A.: **MED UMIŠLJENIM IN RESNIČNIM**, likovni zapiski, 310 str., [16] str. pril. — (Razpotja; 34)

Kozak J.: **BLODNJE**, eseji — 150 str.

Cankar I.: **BELA KRIZANTEMA**, kritični in polemični spisi, 211 str. — (Kondor; 75)

Javoršek J.: **ESEJ O MOLIERU** — 208 str.

Javoršek J.: **SATOVJE**, 407 str., z avtorji. sl. — (Beseda sodobnih jugoslovanskih pisateljev)

Kermauner T.: **DRUŽBENA RAZVEZA**, socialno in tehnično naravnani eseji o povojni slovenski prozi — 577 str.

Kocbek E.: **SODOBNI MISLECI**, 186 str. — Znanstv. knjižnica; 12)

Kosmač F.: **NEVIDNA ARIADNA**, kratki eseji o filmu — 90 str.

Legiča L.: **V PREIZKUŠNJI**, 309 str.

Sruk V.: **NAZORSKA VPRAŠANJA**, npravstveni, kulturnopolitični in filozofski eseji ter zapisi — 211 str.

SŠK ima svoje prostore v Tarviser Straže 16, tel. 51 15 34
Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije.
Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico.
Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim

stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Demonstracija in moji vtisi

Kot Slovenec sem se udeležil demonstracije za dvojezično šolstvo, ki jo je organiziral nadstrankarski komite za obrambo dvojezične šole. Ko sem pred enim ali dvema mesecema zvedel za termin demonstracije, sem bil presenečen, češ, da je ta termin prezgoden in da bo v tem kratkem času te organizirati toliko ljudi za uspešno demonstracijo. Tudi veliko drugih ljudi, s katerimi sem se pogovarjal, je bilo mojega mnenja. A vsak je dejal, zdaj ko je napovedana demonstracija, se je bom seveda udeležil.

Ko sem prišel v petek na demonstracijo z Dunaja, na Stari trg, kjer je bilo zbirališče, sem bil zelo presenečen, ker je bilo zbranih tam že toliko ljudi, predvsem mladih. Ponosno

sem korakal po kolodvorski cesti in kričal parole proti apartheidu v Avstriji. Čeprav pri ljudeh ni bilo takega vzdušja, kot pri demonstracijah 1974 in 1976, si lahko začutil, da se Slovenci zopet zavedajo svojih pravic.

Po demonstraciji sem šel tudi na kulturno prireditev, ki je bila v „Messehalle 5“. Čim dalje sem bil v dvorani in sledil programu, tem bolj sem spoznal, da to ni vse tako nadstrankarsko, kot bi si kdo mislil. Ko sem zaslišal ime „Nikaragva“ sem se začel spraševati, kako morejo organizatorji na prireditvi, na kateri se mi Slovenci borimo za več dvojezičnosti, govoriti o tem, da naj podpišemo resolucijo za neodvisnost Nikaragve. Boljše bi bilo, da bi se bolj temeljito

začeli brigati za naše zadeve in skušali pridobiti več pravic kot jih trenutno imamo in prepustili svetovno politiko drugim.

In zaradi takega „nadstrankarskega“ dejanja je postalo vzdušje v dvorani zelo napeto in prav iz tega vzroka je nekaj ljudi zapustilo dvorano, med njimi sem bil tudi jaz.

Študijskega kolega, ki sem ga povabil na demonstracijo, katere se je tudi udeležil, sem po prireditvi vprašal po vtisih, ki jih je dobil med Slovenci. Rekel je: „Zdelo se mi je, da je bila cela stvar zelo levičarska, ker kot nevtralen opazovalec dobi vtis, da so koroški Slovenci sami komunisti“.

Po vsem tem sem ga le težko prepričal, da ni tako; ampak priznati sem moral, da dejansko dotični ljudje skušajo speljati vsako „nadstrankarsko“ prireditev, kot naj bi bila ta, v svoj prid. In prav s tem Slovincem škodujejo.

Smrtnik Zdravko
študent

Haiders wahres Gesicht

Jetzt ist es endlich heraus: Die Änderung des Minderheitenschulwesens ist also nur der erste Schritt zu einer weiteren Trennung bei Eisenbahnen, Polizisten, Gendarmen, Ärzten, Lehrern und anderen öffentlichen Bediensteten ihrer ABSTAMMUNG nach.

Mit diesem, als längerfristig zu realisierenden neuen „Qualifikationsschema“, hat die „Freihaidlerliche Partei“ zweierlei erreicht:

1. Es ist offensichtlich, daß es der FPÖ darum geht, ein friedliches Miteinander in Kärnten zu verhindern und
2. hat Dr. Haider allen jenen, die glaubten, daß mit einem Kompromiß in der Schulfrage das Thema erledigt sei — hoffentlich rechtzeitig — die Augen geöffnet.

Peter Kaiser
Landesvorsitzender
der SJ Kärnten

Upor proti fašizmu danes že pozabljen?

Poglejmo malo nazaj v čas druge svetovne vojne. Z besedami ni mogoče opisati vsega ponižanja, preganjanja in zatiranja, ki ga je pretrpel naš človek v takimenovanem tisočletnem rajhu, ki pa je na srečo trajal le sedem let. V tistem času je prispeval naš narod ogromen delež k zmagi nad nacifašizmom in s tem tudi za osvoboditev Avstrije. Slovenci smo s svojim uporom v času, ko je bila gonja proti Židom, Slovanom, komunistom in drugim na višku, dali zgled tudi drugim antifašistom, saj smo šli v oborožen boj sredi rajha.

Ta naš boj proti nacifašizmu je bil povsem v skladu z moskovsko deklaracijo, v kateri so velesile že leta 1943 jasno povedale, da se bo pri obnovi demokratične Avstrije upošteval njen lastni prispevek k osvoboditvi. Prispevek za osvoboditev so dali tisti, ki so se proti fašizmu borili z orožjem v roki ali pa trpeli v zaporih, taboriščih in pregnanstvu — vsi so tvegali najdragocenejše, svoje življenje. In prav na ta doprinos so se sklicevali avstrijski politiki, ko je po zmagi nad fašizmom šlo za obnovo Avstrije.

Na pogajanjih za državno pogodbo so se avstrijski predstavniki prav radi in s ponosom sklicevali na koroške partizane in na slovenske izseljence. V teku let pa se je ta odnos do našega boja in do naših žrtev bistveno spremenil in se danes vsega tega najraje sploh ne bi več spominjali — s priborjenimi pravicami vred bi nas najraje odrinili v kot.

Da smo kljub temu danes še tukaj, se imamo v prvi vrsti zahvaliti našim starejšim rojakom, tistim, ki so tudi v času, ko je v naši deželi veljalo nacistično geslo „Kärntner sprich deutsch!“, ohranili zvestobo narodu in s tem zagotovili, da je naš slovenski jezik ostal živ na Koroškem. Njim dolgujemo hvaležnost in ostati nam morajo zgled za bodočnost.

Ravno na starejše ljudi pa so se očitno premalo ozirali tudi pri novem urejanju slovenskih oddaj v koroškem radiu. Opaziti je namreč, da zlasti sobotno in nedeljsko oddajo zelo pogrešajo — kajti staro drevo presaditi ni dobro.

Milan Piskernik

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 30. 11.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 11.25 Živalski raj — 11.45 Orientacija — 12.15 Bratislava — 13.05 Poročila — 17.00 Poročila 17.05 Za predšolske otroke — 17.50 Risan-ka (serija) — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nerešeni akti — 21.15 Modna revija — 21.20 Ljudskijev odjev — 22.05 Šport — 23.05 Nerešeni akti — 23.10 Poročila.

SOBOTA, 1. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Pustolovščine rabin Jakob — 12.05 Nočni studio — 13.10 Poročila — 14.30 Zillertal, ti si moje veselje — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Poročila — 17.05 Bravissimo — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Trailer — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Šport — 20.15 Austro-hit-gala — 22.05 Šport — 23.05 Solid Gold — ameriška hit parada — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 2. 12.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Šport — 13.00 Računališka družina — 15.00 Si videl veter? — 16.40 Jakob in Elizabeta — 16.45 Listama v slikanici — 17.05 Zadeva z oslom — 17.15 Alice v čudežni deželi — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Adventni pogovori — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Ljudstvo v sili — 21.25 Upravna arhitektura — 22.15 Glas islama — 22.15 Nočni studio — 23.20 Poročila.

PONEDELJEK, 3. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Zillertal, ti moj prijatelj — 12.00 Iz parlamenta — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Mojster Eder in njegov Pumuckl — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.15 Ceste San Franciscu — 22.05 Manjšine — bogastvo Evrope — 22.35 Prezezi — 23.20 Poročila.

TOREK, 4. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Bolnica ob robu mesta — 11.20 Ponedeljski šport — 12.15 Slike iz Avstrije — 12.40 Šiling — 13.00 Po-

ročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 To je ostalo od dvočlanske orla — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Pri iskanju prihodnosti — FPÖ — 21.15 Karambol — 22.50 Poročila.

SREDA, 5. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Oddaja z miško — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Čudoviti opičji svet — 10.55 Svetovni pokal: smuk za moške — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Vagabund — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski zbornik — 21.08 Slamnat dvovec — 21.15 Kottan raziskuje — 22.15 Glasbena scena 84 — 23.00 Poročila.

sliki — 20.15 Zmešan par — 21.55 Zrcalne slike — 22.10 Grüerzi Graz — 23.10 Poročila.

ČETRTEK, 6. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 Čudoviti opičji svet — 10.55 Svetovni pokal: smuk za moške — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Za predšolske otroke — 17.30 Vagabund — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski zbornik — 21.08 Slamnat dvovec — 21.15 Kottan raziskuje — 22.15 Glasbena scena 84 — 23.00 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 30. 11.: 17.30 Računališka družina — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Nenavadne zgodbe — 19.05 Tom & Jerry — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Stoletnica smrti Hansa Makarta — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.05 Kung Fu — 23.35 Poročila.

SOBOTA, 1. 12.: 15.50 Dva krat sedem — 16.15 Adventne luči — 17.00 Draga družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 ZDF - ORF - SRG startajo satelitski program — 18.50 Nogomet — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Nova v znanosti — 20.15 Princeza Daisy — 21.45 Poročila — 21.50 Župnik Josef Moosbrugger odgovarja — 21.55 Filmski forum — 22.40 SOS v oblakih — 0.15 Poročila.

NEDELJA, 2. 12.: 9.00 Zakladnica Avstrija — 9.15 Tri male besede — 10.55 Čas branja — 11.00 ORF stereo koncert — 14.00 Športni popoldan — 16.30 Adventna petje v gradu Kitzsee — 17.00 Prizorišča svetovne literature — 17.45 Velika deseterica — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Princeza Daisy — 21.45 Poročila — 21.50 Dinastija - Denverski klan — 22.35 Sedem dni športa — 22.55 Kmetove sanje — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 2. 12.: 9.00 Zakladnica Avstrija — 9.15 Tri male besede — 10.55 Čas branja — 11.00 ORF stereo koncert — 14.00 Športni popoldan — 16.30 Adventna petje v gradu Kitzsee — 17.00 Prizorišča svetovne literature — 17.45 Velika deseterica — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Princeza Daisy — 21.45 Poročila — 21.50 Dinastija - Denverski klan — 22.35 Sedem dni športa — 22.55 Kmetove sanje — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 3. 12.: 17.30 Zakaj se ne razumemo? — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Divje noči Burlika O. — 19.05 Tom & Jerry — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bolnica ob robu mesta — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.00 Tret skoro kot Dublin — 23.35 Poročila.

PONEDELJEK, 3. 12.: 17.30 Zakaj se ne razumemo? — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Divje noči Burlika O. — 19.05 Tom & Jerry — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Bolnica ob robu mesta — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.00 Tret skoro kot Dublin — 23.35 Poročila.

SREDA, 5. 12.: 17.00 Svetovni pokal: smuk za ženske — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Preganjan od volkov — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Wagner — 21.10 Nova v kinu — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Svet Jamesa Joyce-a — 23.50 Poročila.

ČETRTEK, 6. 12.: 17.00 Svetovni pokal: Smuk za moške — 17.30 Šolska TV — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Preganjan od volkov — 19.15 Otraci pripovedujejo — 19.30 Glasbeni skedenj — 21.08 „Slamnat dvovec“ — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 30. 11.: 9.15 Poročila — 9.20 Pajkova pojedina, predstava baletne šole SSG Sutjeska — 11.20 Ziata za sol, češkoslova-Trst — 9.45 Kraj Matjaž in Alenčica — 10.20 ški mladinski film — 12.45 Zlati slavček — 13.20 Poročila — 15.10 Dokumentarna oddaja — 15.55 Poročila — 16.00 Lepa si kot glasba — 17.15 Jack Holborn — 17.40 Pe-kinško prepovedano mesto, jap. dok. film — 20.00 Včeraj za jutri: Jesen rumena, dokumentarna serija — 21.15 Za dolar več.

SOBOTA, 1. 12.: 8.00 Poročila — 8.05 Nana, mala opica — 8.20 Pešec v avtomobilu, otroška serija — 8.50 Bratovščina sinjega galeba — 9.15 Slovenska ljudska glasbila in godci — 9.55 Svetovni pokal v smučanju: slalom (ž), prenos — 11.30 Čudeži narave: grizli — 11.55 Svetovni pokal v smučanju (ž), prenos — 14.55 Nogomet Sarajevo: Vardar, prenos — 18.35 Yudeži narave — 20.00 Bežno srečanje, angleško-italijanski film — 22.05 Spomini na Gienna Millerja, zabavnoglasbena oddaja.

NEDELJA, 2. 12.: 9.00 Poročila — 9.05 Živ žav, otroška matineja — 9.55 Jack Holborn — 10.25 Svetovni pokal v smučanju: slalom (m), prenos — 11.30 Čez tri gore, Oktet Gallus — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 625, oddaja za stik z gledalci — 13.25 Svetovni pokal v smučanju - slalom (m), prenos — 15.30 Poročila — 15.35 Odborja Stavbar MIT: Bosna — 16.05 Princ Valiant, ameriški film — 17.40 Reportaža z nogometne tekme Jugoslovani v Avstriji: reprezentanca Slovenije — 17.55 Športna poročila — 18.10 TV kviz — 20.00 Resnični obraz Anite Novak, TV nadaljevanka — 21.00 Športni pregled — 21.30 Slovenci v zamejstvu — 22.00 Varnostni pas, izobraževalni film — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 3. 12.: 8.50 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Pešec v avtu, otroška se-

„Kritika demonstracije“ ali „strah pred uporom“?

Policija je pričakovala največ 1500 demonstrantov. Prišlo jih je okrog 3000, ki so za skupno šolo in za razumevanje med narodi. 3000 — to je v Avstriji, predvsem na Koroškem, veliko, čeprav danes ne gre v prvi vrsti za številke. V današnjem političnem trenutku stoji namreč v ospredju vprašanje ali se upreš krivici ali jo trpiš. Vsa diskusija za in proti demonstraciji, je samo en košček te razprave ali naj se Slovenci sploh branimo in trudimo za naš narodni razvoj in obstoj.

Tudi v razpravi o uspehu ali neuspehu demonstracije, posebno pa o uspehu kulturne prireditve se skrivajo številni elementi zavlačevanja, strahu in nejasnosti o potrebah nadaljnega dela za narodno enakopravnost in demokracijo v Avstriji!

Najhujše se mi zdi to, da kljub široki nadstrankarski enotnosti na demonstraciji v časopisih in v osebnih razpravah ni v ospredju stvarna ocena naše akcije. Saj le iz take ocene mora slediti, kaj bo kdo in kje naprej delal za doseg ciljev, ki jih je v resoluciji napisala demonstracija in predala zastopniku vlade. Namesto tega slišimo površne ugotovitve, da nam te akcije „konec koncev niso prinesle zaželenega učinka.“ Zakaj ta pesimizem in spravevanje: „Kaj pa zdaj?“ Komentar Hanzija Tomažiča v „Nedelji“ že nekoliko bolj jasno kaže kaj je treba zdaj, ko ugotavljamo, da je treba stopiti do slovenskogovorečih staršev in drugih sosedov, ki svojih otrok ne prijavljajo k dvojezičnemu pouku (seveda pa to res ni vprašanje denarja, temveč pripravljenosti in osebne odprtosti in zavzetosti).

V vseh mesecih mojega sodelovanja v „Nadstrankarskem komiteju za obrambo dvojezičnega šolstva“, je za vse aktiviste bilo jasno, da samo široka paleta informacijskega, izobraževalnega in kulturnega dela lahko polagoma privede do spremembe misljenja Korošcev. In demonstracijo smo ocenjevali seveda tudi samo kot en del tega delovanja, kjer ljudje pač s svojim skupnim in javnim nastopom izpričajo svojo voljo proti ločevalnim načrtom in gnilim kompromisom. Nihče tudi ni pričakoval, da bo demonstracija na mah odločilno spremenila koroške manjšinske politike. Če danes kdo ugotavlja, da ni imela zaželenega učinka, se moram

vprašati, kaj si je želel in ali si ni morda preveč želel?

Dejstvo, da je bila udeležba tako dobra, je nedvomno okrepilo zaupanje v lastno in v skupno moč. In to je že nekaj važnega danes v času obupa in zmede. Sedaj lahko gradimo več skupnih akcij, še več informacijskih prireditev, skupaj z nemškogovorečimi prijatelji, če ostane politični pritisk in imamo cilj pred očmi. Posebno sedaj, ko hoče Haider s predlogom za etnični proporc ojačiti pritisk, ker ni računal s tolikšnim odporom!

Podcenjevati tudi ni treba učinka, ki ga je imela manifestacija na sile znotraj velikih političnih struktur in institucij. Saj so mnogi Korošci na lastni koži občutili ideološki in politični pritisk iz strankarskih vrhov SP in VP, pa tudi znotraj Cerkve in drugje, če so nastopili za skupno in proti „Apart-Haiderju“. Sedaj morajo tudi v teh strukturah priznati, da niso samo izolirani posamezniki za odločen nastop za izboljšanje skupne šole.

Vznemirjajo me tudi površne in enostranske ocene kulturne prireditve, ki so jo pripravili člani komiteja v sodelovanju s slovenskima kulturnima organizacijama. Najhujše pa je to, da se v teh kritikah pojavlja tudi nacionalni egoizem in nestrpnost. Ali ni to neverjetna duhovna ozkost in nacionalna zabitost, če se ljudje razburjajo nad 3 minutami solidarnosti z ljudstvom v Nikaragvi, ob dejstvu, da smo z informacijskimi mizami popoldne v Celovcu (3 ure), z demonstracijo (2 uri) in s kulturno prireditvijo (3 ure) prosili ves svet naj je solidaren z nami?! Vrhu tega je bil soglasen sklep komiteja, da govornika opozorita tudi na ta aktualni problem!

Prepoceni je tudi označiti kulturno prireditev kot „nesramno zlorabljanje poštenih ljudi“. Člani komiteja so se pošteno potrudili, da pripravijo spored, ki pokaže široko sodelovanje demokratičnih sil od Gradišanske, preko Koroške in Trsta, tja do Južnega Tirola. Zato je nastopil Stricker, po pokolenju Cigan, ki združuje madžarsko, nemško-avstrijsko in hrvaško kulturo nekdanje panonske nižine. Nastopila je domača „Danica“, „Netzkiünstlerin“ iz Južnega Tirola so uprizorili uničevanje človeka, saj dela nacionalizem po načelu „divide et impera“. Tržaški partizanski pevski zbor pa naj bi zapel pesem upora.

Zal smo tudi člani komiteja morali ugotoviti, da v Celovcu ni dvorane, kjer se bi akustično lahko uveljavil pred tisočimi ljudmi tudi Toni Stricker, držki pa seveda tudi pobuda, naj bi nastopile domače skupine, kot je tudi res, da nimamo veliko skupin, ki bi imele pri roki aktualnega in spodbudnega sporeda ter učinkovitost pred masovno publiko.

Prav gotovo bi partizanski pevski zbor iz Trsta lahko imel krajši spored. Kar pa spet ne upravičuje zgranzanja nad eno pesmijo, nad Internacionalo, ki jo nekateri verjetno pojmujejo zgolj kot „komunističen strup.“ Prosil bi vse tiste, da so malo bolj strpni in da naj dobro poslušajo na besedilo pesmi, ki je nastalo tedaj, ko se je delavstvo zbuvalo in začelo boriti za svoje pravice. Besede kot „Sami razbijmo jarem, sužnji, ki tlači nas že tisoč let; zdaj kujte, bratje, kujte družni človestvu boljši, lepši svet,“ te besede tudi nekemu, ki ni čisto levo, ne bi smele biti trn v peti. To je celo v smislu pridige na dvojezični maši v Slovenskem domu, pred demonstracijo, kjer je prišlo do izraza, da se mora oglasiti kristjan, če se kršijo človekove pravice, „zakričati mora, če se ruši sožitje v miru.“

Po demonstraciji je opaziti večjo pripravljenost za nadaljnje osveščevalno delo v korist skupne šole. Pozivam vse, ki jim je ta zadeva pri srcu, naj sodelujejo pri komiteju, potem bo morda po nadaljnjih akcijah treba manj kritizirati. Vinko Wieser

rija — 17.55 Nega bolnika na domu — 18.15 Spektel, izobraževalna serija — 18.25 Podravski obzornik — 18.40 Pet minut za rekreacijo — 18.45 Pap godba: Jani Kovačič — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio noč — 20.00 Pamet v roke, ko' boš v drugo ustvarjal svet, slovenski dokumentarni film.

TOREK, 5. 12.: 9.00 TV v šoli — 16.50 Šolska TV — 17.35 Poročila — 17.40 Z besedo na sliko - J. Ribičič: Nana, Mala opica, lutkovna serija — 18.40 Pisani svet: Lav - zelena bratovščina — 20.00 Nekaj ljudi dobre volje, francoska nadaljevanka.

SREDA, 5. 12.: 8.45 TV v šoli — 17.15 Poročila — 17.25 Svetovni pokal v smučanju - smuk (ž), posnetek — 18.40 Nedojemljive so vodne poti — 20.00 Počeno ogledalo.

ČETRTEK, 6. 12.: 8.50 TV v šoli — 17.05 Svet. pokal v smučanju - smuk (ž) posn. — 17.50 Mladost na stopnicah — 20.00 Tednik — 21.05 Šogun, amer. nadaljevanka.

Pismo iz Južne Tirolske

Etnischer Proporz - wirklich wünschenswert?

Na Južnem Tirolskem imajo že dolgoletne izkušnje z etničnim proporcem, tudi zelo negativne, slabe. Zato smo naprosili dr. Alexanderja Langerja, poslanca v južnotirolskem deželni parlamentu (Alternative Liste für ein anderes Südtirol), da nam pove svoje stališče k etničnem proporcju, ki ga na Koroškem forsirajo nemško-nacionalne sile. Uredništvo

Ein Quotensystem, das bestimmte Vorteile verhältnismäßig verteilt, scheint auf den ersten Blick verführerisch. Hat man doch immer wieder über die mangelnde Verteilungsgerechtigkeit zu klagen... Da wäre es doch besser, die Dicken und die Dünnen, die Großen und die Kleinen, die Frauen und die Männer, die Alten und die Jungen bekämen gemäß ihrer gesellschaftlichen Anzahl alles das, was ihnen proporzmäßig zusteht (die Verteilungskämpfe dürften dann nur mehr innerhalb der Quotengruppen stattfinden).

Ein Quotensystem gar, das Benachteiligungen ausgleichen oder gar wiedergutmachen soll, scheint noch verführerischer.

Zu bedenken ist aber, was die Erfahrung in Südtirol lehrt, wo der sogenannte „ethnische Proporz“ in vielen Bereichen schon seit Jahrzehnten herrscht und immer mehr zum regulativen Prinzip des Zusammenlebens der Volksgruppen gemacht wird, wie es die stark deutschnationale „Südtiroler Volkspartei“ will und der italienische Staat ihr zugesteht. Nämlich:

DER PROPORZ
FAVORISIERT DIE STARKEN

1. Der Proporz favorisiert die Starken, d. h. er wirkt sich im jeweiligen Anwendungsbereich zugunsten größerer bis großer Gruppen (über 40%, möglichst sogar über 50%) aus. Kleinere Gruppen (unter 10%, aber auch unter 30%) tun sich damit schwerer, vor allem wenn die Verteilung auf sehr kleiner Skala stattfindet: nicht immer hat die Kleingruppe x oder y, der gerade ein Briefträgerposten zusteht, einen Anwärter dafür, während vielleicht gerade ein Totengräber Arbeit sucht. So entsteht nicht nur eine Grammierung durch den ethnischen „Numerus clausus“, sondern auch der Anreiz, sich der größten Gruppe zuzugesellen, wo die Chancen naturgemäß am breitesten gestreut sind.

2. Ein ethnischer oder Sprachgruppenproporz kann dazu führen, daß die ethnische Unterscheidung, Trennung und säuberliche Abgrenzung vorausgesetzt und gleichzeitig auch hervorgerufen wird: das macht bei der Besetzung von UNO-Posten, wo es sich ja um verschiedene Staatsangehörige handelt, nicht soviel aus, wirkt sich aber bei zusammenlebenden Sprachgemeinschaften nur allzuleicht als Anreiz zum Volkstumskampf aus, weswegen ja gerade die Volkstumskämpfer so daran interessiert sind. Ein starrer Bekenntniszwang in Verbindung mit einem solchen Proporz blutet die schwachen Gruppen langsam, aber sicher aus.

3. Allzuleicht kann es vorkommen, wie beispielsweise das Südtiroler Gesundheitswesen zeigt, daß ethnischer Proporz auf Kosten der beruflichen Qualifikation durchgesetzt wird. Dies vorausgeschickt, ist allgemein zu bemerken, daß eine gesellschaftlich schwächere Minder-

heit ja in der Tendenz eher überrepräsentiert sein müßte, wenn man Ausgleich und Gerechtigkeit anstrebt.

Um dies wirksam und ohne unerträgliche Diskriminierung oder Eingliederungszwang in den einen oder anderen Block herbeizuführen, kann man bessere Alternativen bedenken. Zum Beispiel:

a) Einen integrativen und verständnisvoll gehandhabten Sprachenproporz, der nicht auf gegenseitige Abgrenzung und ethnische Tauziehen hinarbeitet, sondern auf eine möglichst effektive Repräsentation der gesamtgesellschaftlichen Zusammensetzung (in unserem Fall: der muttersprachlichen Vielfalt). Das Ziel wäre, eine tatsächliche und eher sogar überbetonte Präsenz der je schwächeren Sprachgruppe auf allen Ebenen zu erreichen, und in diesem Sinne eine gezielte Ämter- und Postenbesetzung zu betreiben. In der Tendenz wäre ja der „natürliche Proporz“ anzustreben, der aber in vielen gesellschaftlichen Bereichen noch nicht erreicht ist (zwischen den Geschlechtern z. B.), aber wohl nicht vor allem durch ein strenges Quotensystem zu erstreben ist (wennschon, dann müßte es die schwachen Gruppen fördern: z. B. die Frauen, die Slowenen, usw.).

b) Wenn ein Quotensystem zum ethnischen Ausgleich angestrebt wird, ließe sich ja auch die Möglichkeit erproben, einen bestimmten Prozentsatz von Stellen und Ämtern für nachweislich zweisprachige Funktionsträger oder Bedienstete zu reservieren: so würde ein Anreiz für Mehrsprachigkeit und Kommunikation geschaffen, ohne eine Trennmauer zwischen Volksgruppen zu ziehen.

Alexander Langer

OSNOVANA JE BILA INICIATIVNA SKUPINA

„Socialisti za skupno šolo“

V zvezi z zloglasno zahtevo koroške svobodnjaške stranke in koroškega Heimatdiensta, ki potom izvedenega referendumu hočeta izsiliti ločeno šolo, je, kot znano, prišlo do energične odklonitve take šolske ureditve, ki bi pomenila delitev šol po narodni pripadnosti otrok, s tem pa tudi onemogočilo mirno ložitje obeh narodov v deželi. Tako spremembo koroškega šolstva ne odklanjamo le koroški Slovenci, proti taki spremembi šolskega zakona nastopajo tudi stranke, organizacije in udruženja večinskega naroda, zlasti mladinske organizacije.

Tako je na pobudo mladinskih združenj Socialistične Jugend in Junge Generation znotraj socialistične stranke Avstrije bila osnovana iniciativna skupina „Socialisten für die Gemeinsame Schule“ — „Socialisti za skupno šolo“. Ta skupina je bila zasnovana potem, ko je svobodnjak Haider nastopil z nadaljnjimi nacionalističnimi zahtevami — po delitvi javnih službenih mest po etničnem proporcju.

Iniciativna skupina „Socialisti za skupno šolo“ je za platformo svojega delovanja prevzela vsebino resolu-

cije, sprejete v začetku novembra letos, v kateri številne organizacije nastopajo proti poslabšanju dvojezičnega šolstva na Koroškem. Sklenila je tudi, da bo znotraj socialistične stranke opravila informativno dejavnost za ohranitev uveljavljenega principa skupne šolske vzgoje otrok obeh narodov. Iniciativna skupina se bo zavzemala za ohranitev v Avstriji veljavnih in izkušenih pedagoških načel skupne vzgoje in izrecno zahteva:

- „Nobene okrnitve veljavnega teritorija dvojezičnega šolstva.
- Izvajanje principa skupne vzgoje vseh otrok, neglede na spol, konfesijo, socialni in nacionalni izvor.
- Izboljšanje dvojezičnega pouka (n. pr. področje učil).
- Okrepljena informacija koroškega prebivalstva o zgodovini koroških Slovencev.
- Nobenih kompromisov socialističnih funkcionarjev, ampak jasno odklonitev slehernih sprememb predlogov konzervativnega značaja, in sprejem takih, ki odgovarjajo načelom partijskega programa socialistične stranke.

Zvezno združenje mladinskih organizacij
proti okrnitvi dvojezičnega šolstva

Zvezno združenje mladinskih organizacij Avstrije (Österreichischer Bundesjugendring), ki je v soboto 24. 11. 1984 imelo svoj redni 32. občni zbor na Dunaju, je ob tej priložnosti razpravljalo tudi o problemih manjšinskega šolstva na Koroškem. O položaju na Koroškem je poročal vzgojitelj Erich Cokl, ki je dal pobudo za resolucijo, katero so udeleženci občnega zbora sprejeli soglasno in le-to naslovil na avstrijski parlament oz. vsem 183 poslancem državnega zbora.

Udeleženci občnega zbora se v resoluciji izrekajo proti stremelju okrnitve dvojezičnega šolstva na Koroškem in obsojajo referendum koroške-

ga Heimatdiensta ter tozadevno vlogo svobodnjaške stranke koroškemu deželnemu zboru, da bi izvedel spremembo manjšinskega šolskega zakona. V resoluciji je izrecno poudarjeno, da bi sprememba manjšinskega šolskega zakona povečala asimilacijski pritisk na slovensko manjšino na Koroškem. Končno pa se v resoluciji sklicuje na številne socialne in pedagoške študije kakor na izkušnje, ki potrjujejo prednosti dvojezičnega šolskega sistema oz. skupnega pouka.

Resolucijo podpira sedemnajst mladinskih organizacij od socialistične mladine preko mlade ÖVP do raznih katoliških združenj.

Piše: JUSTIN POLANŠEK

Lestvica
slovenskih popevkza mesečno hit-parado
Avstrijskega radia (ORF)
slovenski oddelek

Kdor redno posluša slovensko oddajo ve, da so novembra poslušalci v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu izbrali te popevke in jih uvrstili v lestvici tako:

1. Marry Ann — Oto Pestner
2. Anzej — Edvin Fliser
3. Ti si moja melodija — Nace Jukar
4. Naš ata — Mladi upi
5. Slovenski muzikant — Marjan Smode

Na izbiro pa bodo pri naslednji oddaji tudi ti predlogi:

1. Želim si na Jamajko — Gu gu
2. Naša Lidija je pri vojaki — Lačni Franc
3. Mrtva Meri — Tomaž Domicelj
4. Rukanca — Meri Avsenak in Trim

Novo lestvico bodo izbrali v soboto, 1. decembra 1984 ob 18.00 uri v Kulturnem domu na Radišah. Hit-parada bo na radijskem spredu približno teden navrh v nedeljo, 9. decembra 1984, ob 18.10 uri.

Glasujete lahko tudi vi. Zato izpolnite kupon in ga pošljite najkasneje do 4. decembra 1984 na naslov: ORF-Avstrijski radio, Slovenski oddelek, Sponheimerstr. 13, 9020 Celovec - Klagenfurt.

Med pošiljatelji bomo izbrali nagrajenca.

Naslov popevke:

Ime izvajalca:

Ime, priimek in naslov pošiljatelja:

— ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

4. šahovsko svetovno prvenstvo
in olimpiada 1984

Po sedemnajstih zaporednih remijih je v 27. partiji dvoboja Karpov : Kasparov prvoimenovani zmagal v 59. potezi. Izvalec ga je usodno polomil v 48. potezi (po mnenju Talja bi črni moral odigrati Ke6 z velikimi možnostmi na ponoven remi in ne Ke4). Rezultat je zdaj 5:0(!) za svetovnega prvaka in cel svet se že sprašuje: Kaj je s Kasparovom? Ali bo sploh kdaj zmagal?

Na letošnji šahovski olimpiadi v Solunu so si Angleži, Jugoslovani, Čehi, Nizozemci, predvsem pa Madžari prizadevali, da imajo tokrat lepe možnosti za osvojitve zlatega odličja, ker Sovjetska zveza igra

brez Karpova in Kasparova, najboljših dveh. Prišlo pa je čisto drugače. Ruski velemejstri kot Beljavski, Polugajevski, Tukmakov, Vaganjan, Sokolov igrajo namreč v izredni formi tako, da tolčejo vse po vrsti. Največje tekmece, Madžare so pohodili celo s 4:0, Jugoslovane s 3:1, najbolj so se branili še Nizozemci, ki so „zbornaji komandi“ podlegli „častno“ z 1,5:2,5. Jugoslovani igrajo iz tekme v tekmo slabše in z napovedano kolajno ne bo nič. Pragtako neuspešni so Avstrijci, ki niso med prvimi tridesetimi. Trenutni vrstni red je takšen: Sovjetska zveza, Švica, Češkoslovaška, Madžarska, Anglija, ZDA, Bolgarija, Romunija...

3. Euro-pokal v namiznem tenisu

V okviru tekmovanja za pokal evropske namiznoteniške zveze je bilo v soboto, 24. novembra 1984 na sporedu tretje kolo. Za vstop v četrto kolo sta se na Dunaju borili moštvi ASKÖ Komperdel in Olimpija Ljubljana. Ljubljancani s troj-

Smučarski skoki

Minuli konec tedna se je v Planici pomerilo kar 70 skakalcev iz Jugoslavije, Avstrije, Italije, Španije in Madžarske. Na 95-metrski skakalnici je prišlo do dvoboja med domačini in Avstrijci, kajti v boj za vrhunska mesta so posegli izključno (samo Italijan Rigoni se je uvrstil na osmo mesto) Jugoslovani in Avstrijci. Slednji so triumfirali in pokazali, da so se dobro pripravili na predstoječo sezono.

Vrstni red: 1. in najboljši dneva Andi Felder (A) 219.8 (91-91 m), 2. Ernst Vettori (A) 215.5 (91-88 m), 3. Primož Ulaga (Ju) 203.0 (87-87 m), 4. Miran Tepeš (Ju) 202.5 (87-87 m), 5. Adi Hirner (A) 196.1 (86-84 m), 6. Franz Neuländtner (A) 195.6 (84-86 m). **Zahomčan Franci Wiegeler se je uvrstil na 19. mesto.**

ko Kovač (slovenski prvak), Pavič in Zalaznik so bili veliki favoriti, potem ko so po napeti in izenačeni borbi izgubili in tako izpadli iz tekmovanja na evropskih tleh, pa so bili kajpada razočarani in potrti. Izid je bil tesen, 5:4 za Komperdel! Najuspešnejši posameznik je bil „avstrijski“ Čeh Kolarovic (zmagal je trikrat) in najneuspešnejši Ljubljancan Zalaznik, ki ni zabeležil niti ene točke!

Rezultati: Klaus-Zalaznik 2:0 (21:16, 21:11), Schicht-Kovač 0:2 (16:21, 15:21), Kolarovic-Pavič 1:1 (21:23, 21:13, 21:19), Klaus-Kovač 0:2 (7:21, 11:21), Kolarovic-Zalaznik 2:0 (21:5, 21:10), Schicht-Pavič 0:2 (16:21, 19:21), Kolarovic-Kovač 2:0 (21:13, 21:11), Klaus-Pavič 0:2 (12:21, 11:21), **odločilna igra:** Schicht-Zalaznik 2:1 (21:17, 14:21, 21:15).

SPD „Obir“ na Obirskem vabi na

MIKLAVŽEVANJE

v nedeljo 2. 12. 1984, ob 10.30 uri
pri Kovaču na Obirskem.

Prisrčno vabljeni

SPD „Svoboda“ v Šentjanžu

je namesto venca ob smrti Jozija
Turka prenakazalo primeren znesek
za Mladinski dom SŠD v Celovcu.

Stavka novinarjev

Sindikalno zastopstvo novinarjev se trenutno pogaja z lastniki avstrijskih časopisov o novih kolektivnih pogodbah. Med drugim gre tudi za povišanje plače, ki naj bi po predstavah sindikata znašalo vsaj toliko kot razvrednotenje šilinga zaradi inflacije. Inflacija znaša v zadnjem obdobju okoli 6%, lastniki časopisov pa ponujajo največ 2,4-odstotno povišanje plač. Zaradi tega in tudi iz drugih vzrokov razmišlja sindikat novinarjev o vseavstrijski novinarski stavki.

Če bo res prišlo do stavke, se bomo novinarji Slovenskega vestnika solidarno pridružili stavkajočim. V tem primeru bi naslednja številka Slovenskega vestnika izpadla.

Uredništvo